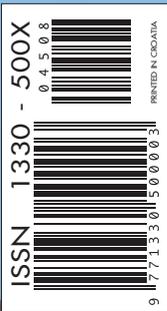


HRVATSKI VOJNIK

Broj 213. Godina V. 7. studenoga 2008. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK



€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80; SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Iz Finske u Remontno brodogradilište Šibenik stigli raketni brodovi

Vukovar i Dubrovnik za pojačanje flote HRM-a



US Navy

NEW YORK

Borba protiv buke

Časopis *Defence Technology International* u broju od studenog objavio je članak koji govori o povezanosti buke što je stvara vojna oprema i gubljenja sluha kod vojnika. Autor Paul McLeary smatra da, primjerice, avion lovac F-35 i ekspedicijsko borbena vozila stvaraju takvu buku od koje još nema odgovarajuće zaštite. Istraživanje koje je 2007. objavio *Navy Times* navodi da oko 840 tisuća američkih veterana pati od gubitka sluha nastalog tijekom vojne službe. Amerikanci već rade na tehnologijama koje će zamijeniti aktualne čepiće za uši i ANR slušalice, a njihovi prototipovi trebali bi ući u uporabu sljedeće godine.

BRUXELLES

NATO i Barack Obama

Sjevernoatlantski savez čestitao je Baracku Obami na pobjedi na američkim predsjedničkim izborima, uz opasku glavnog tajnika da je tijesna transatlantska suradnja bitna za rješavanje svjetskih sigurnosnih problema. "Današnji sigurnosni zahtjevi traže još jaču suradnju i solidarnost među saveznicima, i veselim se ulozi koju će SAD i dalje imati pod vodstvom izabranog predsjednika Obame", rekao je Jaap de Hoop Scheffer, a njegove riječi prenijela je agencija *France-Presse*. Izjava je stigla 5. studenoga, netom nakon objavljenih rezultata izbora.



TBILISI

Smjena zbog Južne Osetije



Gruzijски predsjednik Mihail Sakašvili smijenio je 4. studenog načelnika glavnog stožera gruzijske vojske, brigadnog generala Zazu Gogavu (na slici). Šef države je otvoreno rekao da je smjena posljedica neuspješnog suprotstavljanja ruskim postrojbama tijekom rata u kolovozu. "Odluka je donijeta na temelju analiza kolovoških zbivanja", rekao je Sakašvili, dodajući da Gruzija treba riješiti probleme koji su tada izbili na vidjelo. Ta zadaća stoji pred novim načelnikom, pukovnikom Vladimerom Džadžibajom. Predsjednikova je odluka uslijedila nakon što je prošlog tjedna smijenio i premijera Gurgeniđzea, koji je kritiziran zbog vođenja rata u Južnoj Osetiji.

KIJEV

Nepropisna prodaja?



Istražno izaslanstvo ukrajinskog parlamenta stiglo je 3. studenog u Južnu Osetiju kako bi provjerilo izvješća u kojima stoji da je Ukrajina nepropisno prodala oružje susjednoj Gruziji uoči ljetnog sukoba s Rusijom. Na čelu izaslanstva je Valerij Konov-

ljuk, inače zastupnik proruske Stranke regija, koja podržava neovisnost Južne Osetije i Abhazije. Pitanje prodaje oružja Gruziji jest top-tema u cijeloj Ukrajini, a vlada odlučno opovrgava optužbe iz Rusije. Andrij Gončaruk, dužnosnik ureda ukrajinskog predsjednika Juščenka, izjavio je da je prodaja obavljena po svim međunarodnim pravilima.

WASHINGTON

Jedanaest sati za dvije minute

Trofej *Mackay* priznanje je koje Američko ratno zrakoplovstvo i Nacionalna aeronautička udruga dodjeljuju "najzaslužnijem letu godine". Na ceremoniji održanoj u Washing-



USAF

tonu 3. studenoga ovogodišnji trofej dobila su četvorica pilota lovaca F-16, brigadir Charles Moore, pukovnik Stephen Williams te satnici Lawrence Sullivan i Kristopher Struve. Na prijelazu od 12. na 13. kolovoza prošle godine bili su u misiji nad Irakom, kad su odjednom pozvani da sa svoja četiri zrakoplova bombardiraju mete u afganistanskoj regiji Tora Bora. Letjeli su 11 sati iznad šest država i imali 13 zračnih nadolijevanja goriva. Operacija je obavljena uspješno, ciljane mete (njih 16) pogođene su u dvije minute i američki vojnici na kopnu su, uz njihovu pomoć, došli u pozicije da napadnu talibane. To je bio prvi slučaj da američki zrakoplovi stacionirani u Iraku izvrše borbenu zadaću u Afganistanu.

PEARL HARBOR

Japanci u Pearl Harboru

Na slici je japanski razarač JS Agihara, koji prolazi pokraj Memorijalnog centra potopljenoga američkog bojnog broda USS Arizona u Pearl Harboru. Naravno, nije riječ o reprizi napada koji se dogodio prije 67 godina nego o prijateljskom posjetu američkoj mornaričkoj bazi na Havajima. Agihara je potpuno nov brod, a aktivno je u sastavu japanskih mornaričkih obrambenih snaga od 13. ožujka ove godine.



US Navy

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Zelina d.d.,

K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojniki.hr>E-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA



Iz Finske u Remontno brodogradilište Šibenik stigli raketni brodovi

Nabavkom ovih raketnih brodova Hrvatska ratna mornarica znatno je podigla svoje sposobnosti te dobila mogućnost obavljanja i nekih novih zadaća, a s brodovima je isporučen i veliki set pričuvnih dijelova...

Strana 4

Raščlamba ovogodišnje protupožarne sezone u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama

U gašenju požara, kad je riječ o NOS OSRH-a, najviše su bile angažirane zračne snage, koje su se pokazale ključnima u gašenju otvorenih požara. Mnogo veći broj protupožarnih letjelica kojima su u ovogodišnjoj pp sezoni raspolagale zračne snage, a tu prije svega mislimo na nove Air Tractore, pridonio je znatno većoj učinkovitosti u borbi s požarima...

Strana 8



Izaslanstvo SOJI MORH-a u posjetu rumunjskom Ministarstvu obrane

Najvažnija područja djelovanja Službe jesu informiranje, promidžba i kvalitetna komunikacija, što se ostvaruje kroz pisane medije, filmske i televizijske dokumentarce, radioemisije te prigodne DVD-e i CD-e...

Strana 10

Snajperska djelovanja (VI. dio)

Izbor i priprema snajperista kompleksni su i vrlo važni te su prvi korak u stvaranju učinkovitih snajperista kojima se mogu povjeriti najteže zadaće



Strana 20

Naslovnica snimio Tomislav BRANDT



Iz Finske u Remontno brodogradilište Šibenik stigli raketni brodovi

Vukovar i Dubrovnik za pojačanje flote HRM-a

Nabavkom ovih raketnih brodova Hrvatska ratna mornarica znatno je podigla svoje sposobnosti te dobila mogućnost obavljanja i nekih novih zadaća, a s brodovima je isporučen i veliki set pričuvnih dijelova. "Siguran sam da dijelim radost svih pripadnika HRM-a što u naš sastav ulaze ovakva dva broda klase Helsinki", istaknuo je kapetan bojnog broda Marin Stošić, zapovjednik flotile HRM-a

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

Na palubi 152-metarskog broda za prijevoz teških tereta, Grietje, u Hrvatsku su 2. studenoga dovezena dva raketna broda klase Helsinki, za koje je, podsjetimo, ugovor o nabavci MORH sklopio s finskom tvrtkom Patria Aviation Oy sredinom srpnja. Putovanje iz Finske trajalo je sedamnaest dana, a raketni su brodovi, sada već bivši Oulu i Kotka, iskrcani u šibenskom zaljevu 3. studenoga te odvezeni u NCP - Remontno brodogradilište Šibenik d.o.o. U brodogradilištu bi trebali ostati najviše mjesec dana i to isključivo radi bojanja u skladu sa standardima naše mornarice i stavljanja nove antikoro-

zivne zaštite. Naime, ovi brodovi mijenjaju ambijent, odnosno dolaze iz Baltika, mora koje ima drukčiji salinitet i temperaturu, u naše toplije i slanije more, te je na podvodni dio trupa potrebno staviti novu antikorozivnu zaštitu, i to po našim standardima. Drugim riječima, to je klasično dokovanje, a u NCP-u su se, potvrdili su nam u mornarici, dobro pripremili za taj posao. Dok su na dokovanju, brodovi će se opremiti i klasičnim brodskim inventarom, sasvim pragmatičnim stvarima kao što je posteljina, pribor za jelo... da bi posada, koja je spremna i koja je već došla na brodove, mogla na njima boraviti.

Iskrcavanje, koje nije bilo nimalo lako, besprijekorno je provedeno, a među pripadnicima HRM-a koji su ga nadzirali bili su i oni koji su od samog početka angažirani na poslovima vezanim uz nabavu ovih brodova. Kapetan fregate Željko Jakus, voditelj Odsjeka održavanja u HRM-u, i kapetan fregate Milan Blažević, zapovjednik divizijuna za površinsko djelovanje, u nekoliko su navrata bili u Finskoj. Prvi put su u veljači obišli brodove koji su tada bili na vezu, a koji su do nekoliko mjeseci prije bili u funkciji patroliranja. Istaknuli su i to kako su svi sustavi na brodu cijelo vrijeme održavani i stavljeni u funk-

ciju u skladu s dinamikom održavanja finske mornarice. Grijali su ih te maksimalno nadzirali i održavali. Tijekom njihova drugog odlaska u Fin-sku, testirali su brodove u stvarnim uvjetima. Svi su sustavi testirani na funkcionalnost i svi su se sustavi pokazali ispravnima.

Nabavkom ovih raketnih brodova Hrvatska ratna mornarica znatno je podigla svoje sposobnosti te dobila mogućnost obavljanja i nekih novih



Raketni brodovi klase Helsinki dugački su 45 i široki 8,9 metara, a vršna brzina im je 30 čvorova. Osnovno im je naoružanje osam vođenih projektila brod-brod Saab RBS 15. Maksimalni domet projektila je 70 km. Topničko naoružanje sastoji se od jednog pramčanog topa Bofors 57/70 kalibra 57 mm, a za blisku protuzračnu obranu rabe se i dva dvostruka topa Sako kalibra 23 mm. Za nadzor zračnog prostora i površine mora rabi se motrilački radar 9GA 208, a za navođenje topničke paljbe Philips 9LV 225. Raketni brodovi klase Helsinki imaju ugrađen aktivni sonar Simrad Marine SS 304, te tegljeni sonar Fin-yards Sonac/PTA.



sadržaj pomorske obrane, koje su u HRM-u stjecajem okolnosti izgubile na svojoj razini. "Ovime prvi put dobivamo dva moderna sonara, koji će moći kontrolirati rute i naše podmorje, a moći će obavljati i procedure vezane za progon i otkrivanje podmornica itd. To je velika stvar jer se ponovno vraćamo tom elementu nadzora podmorja, što je doista bitno," rekao je Stošić, koji je sa "svojim" timom u Finskoj bio četiri puta, te dodao kako je suradnja s finskom ratnom mornaricom bila više nego dobra. S

brodovima je isporučen i veliki kontingent pričuvnih dijelova, koji će služiti prije svega za ova dva broda, a ona će se, uvjeren je, eksploatirati najmanje sljedećih 10 do 15 godina bez ikakvih problema. I naše raketne topovnjače koje imaju istovjetne sustave bit će dijelom revitalizirane, odnosno njihove sposobnosti bit će dignute na projektiranu razinu upravo uporabom tih pričuvnih dijelova. Raketni brodovi imaju 29 članova posade. Sve su to mladi, izrazito motivirani ljudi. Smještajni kapacitet broda je 35 ljudi, a to nam, istaknuo je zapovjednik flotile, omogućuje da budu i zapovjedni brodovi određenih skupina jer mogu ukrcati i dio stožera.

Na iskrcaju brodova u Šibeniku bio je i zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić. Posebno je upozorio na to da su brodovi kompatibilni s brodovima naših budućih saveznika. Uvjeren je da će ovi brodovi uspješno obavljati zadaće i u Jadranskom i u Sredozemnom moru u potpori operacije mira na ovim prostorima. Brodovi će se, najavio je Urlić, zvati Vukovar i Dubrovnik, u čemu ima simbolike i što je "povezivanje krajnjeg juga sa sjeverom Hrvatske, a znamo koje su značenje u Domovinskom ratu imali za hrvatski narod i Vukovar i Dubrovnik". ■

zadaća, a s brodovima je isporučen i veliki set pričuvnih dijelova.

"Siguran sam da dijelim radost svih pripadnika HRM-a što u naš sastav ulaze ovakva dva broda klase Helsinki", istaknuo je kapetan bojnog broda Marin Stošić, zapovjednik flotile HRM-a. Napomenuo je kako na domaćem planu najviše dobivamo na protupodmorničkom djelovanju i svim sposobnostima vezanim za taj

Kapetan bojnog broda Marin Stošić, zapovjednik flotile:

Riječ je o vrlo moderno koncipiranim višenamjenskim brodovima. S njima dobivamo značajnu borbenu moć i možemo izvršavati nove zadaće. Jedna od bitnih stvari jest da su to brodovi visoke autonomije s vrlo pouzdanim sustavima za uporabu na prilazima Jadrani i Mediteranu. Stoga postoji mogućnost da iduće godine, kada postanemo punopravna članica NATO-a, možemo prvi put deklarirati i te snage, prije svega u sklopu operacije Active Endeavor.

Izaslanstvo Zapovjedništva za transformaciju NATO-a u MORH-u

Izaslanstvo Zapovjedništva za transformaciju NATO-a, predvođeno generalom zbora Jamesom Mattisom, posjetilo je 31. listopada MORH i GSOSRH.

Sastalo se s državnim tajnikom Gordanom Čačićem, načelnikom GSOSRH-a generalom zbora Josipom Lucićem, ravnateljem Uprave za obrambenu politiku Pjerom Šimunovićem i ravnateljem HVU-a "Petar Zrinski" general bojnikom Mirkom Šundovom. Na sastanku je bilo riječi o sigurnosnoj situaciji u jugoistočnoj Europi. Državni tajnik Čačić naglasio je trajnu težnju Hrvatske da bude konstruktivan i stabilizirajući faktor u regiji. Zahvaljujući velikom iskustvu u provođenju obrambenih reformi u dosadašnjem razdoblju pristupanja euro-atlantskim integracijama, Hrvatska može pružiti pomoć zemljama u regiji u tom pogledu, te i na taj način razvijati dobre odnose s neposrednim susjedstvom. Državni tajnik Čačić također je iskazao zadovoljstvo izvrsnom surad-

njom Ministarstva obrane RH i Zapovjedništva za transformaciju NATO-a, te zahvalio na ukupnoj potpori što je Hrvatska dobiva tom suradnjom.

General zbora Mattis rekao je da Hrvatska od NATO saveza u budućnosti, kada postane punopravna članica Saveza, može očekivati iskrenu i punu potporu, kao i do sada. Pohvalio je napredak Hrvatske u obrambenim reformama, te dodao da je to pozitivan primjer ostalim zemljama regije. Zahvalio je i na doprinosu hrvatskih Oružanih snaga misiji ISAF u uspostavljanju mira i stabilnosti u Afganistanu.

Na sastanku generala zbora Mattisa i generala zbora Josipa Lucića razgovaralo se o transformaciji NATO-a te o glavnim područjima rada i projektima Zapovjedništva za transformaciju, kao i o pitanjima integracije Hrvatske u vojne strukture NATO saveza u dugoročnom razdoblju. Generalu Mattisu i njegovim suradnicima predstavljena je



snimio D. KIRIN

vojno-politička situacija u bližem hrvatskom okruženju, ali i organizacija, vojni prioriteti i postignuća OSRH-a, te sudjelovanje hrvatske vojne komponente u međunarodnim vojnim operacijama. Ponovno je naglašeno da će OSRH i nakon ulaska u NATO savez podupirati zemlje iz susjedstva konstruktivno im prenoseći svoja iskustva te da je OSRH i dalje spreman na svojim vojnim učilištima školovati i educirati pripadnike oružanih snaga susjednih država, pri čemu će širim spektrom aktivnosti podupirati daljnju stabilizaciju jugoistočne Europe. Na kraju je zajednički zaključeno da će pismo OSRH-a s predstavljanjem konceptualnih i doktrinarnih očekivanja i potreba biti upućeno prema Zapovjedništvu za transformaciju NATO-a.

OJI



snimio D. KIRIN

Priznanje zapovjedniku misije UNMOGIP

Državni tajnik MORH-a Gordan Čačić uručio je 31. listopada general bojniku Dragutinu Repincu pismo Tajništva UN-a i podtajnika UN-a za mirovne operacije u kojem mu zahvaljuju i čestitaju za iznimno uspješno obnašanje dužnosti zapovjednika UN mirovne misije UNMOGIP.

General Repinc je u UN misiji UNMOGIP u Indiji i Pakistanu bio dvije godine i to od prosinca 2005. do prosinca 2007. Čestitajući generalu Repincu državni tajnik Čačić je istaknuo kako su pohvale koje je dobio na ponos ne samo njemu nego i cijelom MORH-u i OSRH-u. Osim što je pismo zahvale priznanje generalu Repincu za njegov profesionalni rad i dostojno predstavljanje Republike Hrvatske u svijetu

to je ujedno i kako je istaknuo general Repinc, priznanje i svim promatračima i stožernim časnicima koji su svojim profesionalnim i kvalitetnim radom „otvorili vrata“ za njegovu nominaciju na dužnost zapovjednika mirovne misije UNMOGIP. Izrazio je i uvjerenje da će Republika Hrvatska uskoro opet dobiti mogućnost da časnike OS-a nominira na tako visoku dužnost jer kako je rekao, „mi imamo i potencijala i mogućnosti za obnašanje takvih dužnosti“.

L. PARLOV

Položeni vijenci u prigodi Svih svetih

Prigodom blagdana Svih svetih i Dušnog dana, izaslanstvo Vlade RH, u kojem je bio i ministar obrane Branko Vukelić, položilo je vijence i zapalilo svijeće na Oltaru domovine na Medvedgradu i na zajedničkoj grobnici za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata na Krematoriju u Zagrebu.

Na Dušni dan misu je u Vojnom ordinarijatu služio mons. Juraj Jezerinac.



snimio T. BRANDT

OJI

U RACVIAC-u održana godišnja konferencija MAG-a

U vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, u Središtu za sigurnosnu suradnju - RACVIAC, održana je 30. i 31. listopada 20. konferencija Multinacionalne savjetodavne skupine (MAG - Multinational Advisory Group), koja je upravno tijelo RACVIAC-a odgovorno za njegovo djelovanje i nadzor.

Povod zasjedanju MAG-a bila je unutarnja transformacija RACVIAC-a radi prilagodbe novoj misiji - podupiranju dijaloga i suradnje u vezi sa sigurnosnim pitanjima zemalja jugoistočne Europe i njihovih međunarodnih partnera. Novi pravni status i nova struktura RACVIAC-a ovoga su trenutka prvi vidljivi oblici tog transformiranja, kojima se bavila i ova konferencija MAG-a.



snimio N. HRASTIĆ

Konferenciju je otvorio predsjedavajući MAG-a, general bojnik Ion Coropcean, načelnik GSOS-a Republike Moldavije, a direktor RACVIAC-a, Nedžad Hadžimusić podnio je izvješće o aktivnostima RACVIAC-a od zasjedanja prošlog MAG-a, te naglasio posebno važna dostignuća ostvarena u tom razdoblju. Načelnik i zamjenik direktora RACVIAC-a, brigadir Tomislav Vibovec predložio je na konferenciji detaljne informacije o planu i programu rada RACVIAC-a za 2009., što je MAG i prihvatio. Podnijeto je i izvješće radnih skupina o novom pravnom statusu i organizacijskoj strukturi RACVIAC-a, a voditelj financijskog odsjeka RACVIAC-a Friedrich W. Löffler izvijestio je MAG o financijskom stanju i stanju proračuna, nakon čega je MAG odredio i financijski proračun za 2009. godinu.

Za novog predsjedavajućeg MAG-a na konferenciji je potvrđen Pjer Šimunović, ravnatelj Uprave za obrambenu politiku MORH-a. To je prvi put da je Hrvatska dobila predsjedavajućeg MAG-a, što je dodatni uspjeh Republike Hrvatske na vanjskopolitičkom i sigurnosnom planu.

Problematicu personalne politike RACVIAC-a nastavit će rješavati imenovana radna skupina, koja će se sastati u siječnju 2009., a izvješće rada podnijet će na sljedećoj konferenciji MAG-a krajem ožujka 2009.

N. HRASTIĆ



snimio T. BRANDT

Savjetovanje za suce i pravnike

U organizaciji Višeg vojnostegovnog suda, 30. listopada provedeno je Savjetovanje iz upravnog prava za suce vojnostegovnih sudova i pravnike u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH.

Obradene su aktualne teme vezane uz pravnu struku u obrambenom sustavu, a među predavačima su bili pravni stručnjaci iz različitih mjerodavnih institucija. Na početku je sudionike savjetovanja pozdravio tajnik MORH-a Petar Barać, a potom su uslijedila izlaganja. O odgovornosti države za štetu, odnosno o tužbama protiv države radi naknade štete s posebnim osvrtom na Oružane snage, govorio je sudac Vrhovnog suda RH Jadranko Jug, a sudac Upravnog suda RH Ante Galić izlagao je na temu Upravno sudovanje u RH s posebnim osvrtom na organizaciju upravnog sudstva de lege ferenda. On je pohvalio inicijatore i organizatore savjetovanja, istaknuvši da je upoznavanje s najnovijim promjenama i reformama u zakonodavstvu nužno za sve koji ga primjenjuju u svom djelokrugu rada. O primjeni Zakona o općem upravnom postupku govorila je Ljerka Golubić Munjaković iz Ministarstva pravosuđa, a sudac Višeg vojnostegovnog suda Mario Kauzlaric pojasnio je teorijske i pozitivno pravne aspekte vezane uz konačnost i pravomoćnost rješenja donesenih u upravnom postupku. U ime organizatora, predsjednica Višeg vojnostegovnog suda Dragica Koketi je istaknula da je savjetovanje organizirano sa svrhom stručnog usavršavanja pravnik MORH-a i OSRH-a, koji u svakodnevnom radu primjenjuju upravno-pravne propise. Iz Višeg vojnostegovnog suda najavili su da slična savjetovanja planiraju organizirati i ubuduće, a velik odaziv sudionika potvrdio je da postoji potreba za takvim oblikom usavršavanja.

M. ALVIR

Ratna škola na HRT-u

Polaznici XI. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" bili su 29. listopada u radnom posjetu Hrvatskoj radio-televiziji.

Posjet je priređen kao praktična potpora nastavnom predmetu

Umijeće komuniciranja. Polaznici Ratne škole, pod stručnim vodstvom djelatnika HRT-a, upoznati su s ustrojem, funkcioniranjem i projektima HRT-a te s ulogom HRT-a kao javnog medija i njegovim utjecajem na društvo.



Z.L.



Raščlamba ovogodišnje protupožarne sezone
u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama

Naučenim lekcijama do još uspješnije organizacije i provedbe

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN i Katsuhiko TOKUNAGA



U gašenju požara, kad je riječ o NOS OSRH-a, najviše su bile angažirane zračne snage, koje su se pokazale ključnima u gašenju otvorenih požara. Mnogo veći broj protupožarnih letjelica kojima su u ovogodišnjoj pp sezoni raspolagale zračne snage, a tu prije svega mislimo na nove Air Tractore, pridonijelo je njihovoj znatno većoj učinkovitosti u borbi s požarima, provođenju dnevnih prebaziranja zrakoplova, mogućnosti istodobnog djelovanja na više požarišta te provođenju redovitih i izvanrednih pp izviđanja...

Jedna od najvažnijih "civilnih" zadaća Oružanih snaga zasigurno je njihov angažman u protupožarnoj sezoni. Suprotstavljajući se svojim snagama vatrenoj stihiji, oni zajedno s cijelom Hrvatskom vatrogasnom zajednicom sudjeluju u spašavanju ne samo materijalnih i prirodnih bogatstava nego i ljudskih života. Svaka protupožarna sezona ima svoje značajke, a naučenim se lekcijama koriste kako bi sljedeća bila što uspješnije organizirana i provedena. Raščlamba ovogodišnje protupožarne sezone Namjenski organiziranih snaga OSRH-a održana je 29. listopada u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama. Uz zapovjednika Operativnog vatrogasnog zapovjedništva OSRH-a, brigadnog generala Zvonka Peternela, te predstavnike svih ustrojbenih cjelina OSRH-a koje su sudjelovale u pp sezoni, na raščlambi su bili i glavni vatrogasni zapovjednik RH, Mladen Jurin, te drugi visoki predstavnici Hrvatske vatrogasne zajednice, među kojima i županijski vatrogasni zapovjednici. U sklopu raščlambe održana je multimedijska prezentacija o pripremama, programu, zadaćama i aktivnostima PP NOS OSRH-a u pp sezoni 2008., te istaknuta usporedba sa dosadašnjim pp sezonama kao i naučene lekcije i prijedlozi za pripremu i provedbu PP sezone 2009. Suradnja između PP NOS OSRH-a i Vatrogasne zajednice ocijenjena je više nego dobrom, a ovogodišnja pp sezona u potpunosti uspješnom. Protupožarne namjenski organizirane snage OSRH-a uspješno su provele sve zadaće u ovogodišnjoj pp sezoni, u kojoj je PP NOS OSRH-a bio angažiran na najviše požara do sada. Protupožarne snage OSRH-a bile su angažirane na 258 požara i to najviše na požarištima u Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Zadarskoj županiji, a najviše intervencija bilo je u kolovozu. Usporedbe radi, do sada je, kad je riječ o angažmanu PP NOS OSRH-a, "najjača" godina bila 2003., kad su sudjelovali u gašenju 241 požara, dok su 2005. godine bili najmanje angažirani i to na samo 60 požarišta.

Ovogodišnja sezona - test za nove Air Tractore

U gašenju požara, kad je riječ o NOS OSRH-a, najviše su bile angažirane zračne snage, koje su se pokazale ključnima u gašenju otvorenih požara. Mnogo veći broj protupožarnih letjelica kojima su u ovogodišnjoj pp sezoni raspolagale zračne snage, a tu prije svega mislimo na nove Air Tractore, pridonijelo je njihovoj znatno većoj učinkovitosti u borbi s požarima, provođenju dnevnih prebaziranja zrakoplova, mogućnosti istodobnog djelovanja na više požarišta, te provođenju redovitih i izvanrednih pp izviđanja, što je ocijenjeno iznimno bitnim. Naime, izviđanja iz zraka omogućila su pravodobno uočavanje požara, izvješćivanje o stanju na požarištu te mogućnost brzog i učinkovitog djelovanja. Na jednom požarištu znalo je biti i do 10 letjelica, a u prosjeku na požarištu su bile angažirane četiri letjelice. PP NOS OSRH u prosjeku je bio angažiran na 3,7 požara na dan. Ovogodišnja pp sezona, možemo slobodno reći, bila je i svojevrstni test za nove Air Tractore. Tijekom prezentacije je upozoreno na njihovu veliku iskoristivost te višestruku korist koja je dobivena njihovim uvođenjem u operativnu uporabu. Zbog malih gabarita pokazali su se dobrima jer se mogu zauzeti bilo ka-

mo i pokupiti vodu. U gašenju požara mogu se koristiti retardantima te izbaciti vodu u samom procesu skupljanja, a mogu se upotrebljavati i kao amfibije za punjenje na kopnu. Inače, stanje ispravnosti tehnike koja se upotrebljavala u ovogodišnjoj pp sezoni ocijenjeno je vrlo visokim, što je, istaknuto je, rezultat učinkovitog, kvalitetnog i profesionalnog rada zrakoplovno-tehničkog osoblja, koje je najzaslužnije za spremnost tehnike, a time i za pravodobnu intervenciju. I sustav dojava ocijenjen je dobrim. Njegovom zaslugom postiglo se pravilno grupiranje snaga i učinkovito djelovanje na požarištima.

U odnosu na prethodne godine, napravljen je korak naprijed i kad je riječ o informiranju javnosti o aktivnostima i angažmanu Oružanih snaga u protupožarnim aktivnostima. Naime, prvi put su se informacije o svim aktivnostima OSRH-a na požarištima objavljivale na web stranici PP sezona 2008. Ništa manje važne nisu ni druge brojne aktivnosti koje je NOS OSRH-a provodio tijekom priprema i



■ "Ovo je naša zajednička zadaća i ovo je uspjeh svih nas", zaključio je general Peternel na raščlambi PP sezone

provedbe sezone. Tako je, primjerice, velik broj pripadnika PP NOS HKoV-a osposobljen za zadaće zračnog desantiranja, te zadaće ukrcavanja, prevoženja morem, prekrcaivanja i desantiranja na neuređenu obalu. Provodila se i obuka s vatrogasnim postrojbama, a pripadnici NOS OSRH-a uređivali su i vojne objekte u kojima su bili smješteni. "Svi smo ove godine izvršili našu zajedničku zadaću", istaknuo je Jurin, ocjenjujući koordinaciju snaga koje su bile angažirane u pp sezoni iznimno dobrom. "Ponašamo se kao jedna postrojba", rekao je, a zadovoljstvo dobrom suradnjom istaknuli su i ostali predstavnici Vatrogasne zajednice. "Ovo je naša zajednička zadaća i ovo je uspjeh svih nas", zaključio je general Peternel. Izražena je i obostrana spremnost i želja za nastavkom dobre suradnje, ali i daljnjim nadograđivanjem ovog sustava, koji se godine 2008. pokazao, istaknuto je, više nego dobrim. Inače, protupožarna sezona službeno traje od 1. lipnja do 31. listopada, ali i u razdoblju izvan pp sezone OS ima u spremnosti dio snaga koje mogu u slučaju potrebe smjesta reagirati. ■

Izaslanstvo Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a u službenom posjetu rumunjskom Ministarstvu obrane

Susret od obostrane koristi

Najvažnija područja djelovanja Službe jesu informiranje, promidžba i kvalitetna komunikacija, što se ostvaruje kroz pisane medije, filmske i televizijske dokumentarce, radio emisije te prigodne DVD-e i CD-e s namjerom održavanja pozitivnog mišljenja o vojsci i stvaranja pozitivne slike o vojnim institucijama

Napisao i snimio Željko STIPANOVIĆ



rumunjske Oružane snage taj proces započele još početkom 2007. s ciljanom brojkom od pet tisuća dragovoljnih ročnika. U toj prvoj godini, na natječaj za dragovoljne ročnike javilo im se 13 tisuća, dok se ove godine za isti broj dragovoljaca koje je trebalo primiti javilo ipak nešto manje kandidata. Zanimljivo je da od 352 vrste posla, koje se putem interneta traže na tržištu rada, zanimanje za posao u vojsci zauzima visoko jednasto mjesto. Za tako veliko zanimanje ima nekoliko razloga. Ponajprije su to dobro pripremljene i organizi-

■ *Hrvatsko izaslanstvo primio je načelnik Službe za informiranje i odnose s javnošću, kapetan bojnog broda Tiberiu Fratila, i njegova zamjenica Luminita Köhalmi-Szabo te glavni urednik rumunjske vojnizdavačke kuće Military Media Trust, brigadir Ion Petrescu sa suradnicima*

Izaslanstvo Službe za odnose s javnošću i informiranje, predvođeno načelnikom Goranom Grošinićem, boravilo je u trodnevnom posjetu istovjetnoj službi rumunjskog Ministarstva obrane. Bila je to prilika za razmjenu iskustava na sve zahtjevnijem području odnosa s javnošću, ali i na području unutarnjeg informiranja vlastitih pripadnika Oružanih snaga putem vlastitog vojnog časopisa, multimedijalnih zapisa ili pak videomaterijala. Hrvatsko izaslanstvo primio je načelnik Službe za informiranje i odnose s javnošću, kapetan bojnog broda Tiberiu Fratila, i njegova zamjenica Luminita Köhalmi-Szabo te glavni urednik rumunjske vojnizdavačke kuće Military Media Trust, brigadir Ion Petrescu sa suradnicima. Rumunjske Oružane snage broje 90 tisuća pripadnika, od čega je 75 tisuća profesionalnih vojnika, a ostalo su civili. Trenutačno, što u NATO misijama, što u misijama UN-a, sudjeluju s oko 1700 pripadnika, a da bi aktivnosti svojih vojnika u misijama što bolje medijski pratili, pripremaju kratkim tečajevima tijekom lipnja 15-ak djelatnika za ratne izvjestitelje, koje potom organiziraju u male mobilne timove (novinar, fotograf, snimatelj) što obilaze misije u kojima su njihovi pripadnici te o njima izrađuju tekstove ili prigodne videomaterijale.

Kampanje i prijam dragovoljnih ročnika

Ono što je trenutačno posebno zanimljivo za naše Oružane snage, usporedbe radi, jest primanje dragovoljnih ročnika, čiji je prvi naraštaj upravo stupio u naše vojarne, dok su



rane kampanje, koje putem prigodnih videomaterijala, raznih brošura i letaka, vojnih novina, dobrom suradnjom s civilnim medijima, na najprimjereniji način uspijevaju doći do potencijalnih korisnika, koji u mnoštvu ponudjenog mogu pronaći sve potrebne informacije. Osim toga, svaki ured za obranu jednako je tako opskrbljen svim promidžbenim materijalima, koji se dijele mladim ljudima. Možda se razlog relativno velikog zanimanja može pronaći i u podatku da od 2004. rumunjske Oružane snage organiziraju devetodnevne kampove za više razrede srednje škole, koji tom prilikom posjete razne postrojbe, upoznaju se sa sustavom i organizacijom Oružanih snaga, posjete ratni brod ili mornaričku akademiju te usmenom komunikacijom ta iskustva podijele po povratku s kampa sa svojim kolegama. Dakako, kao i u

našim Oružanim snagama, obilježavanja svake veće prigode, kao što su primjerice dani grana oružanih snaga, prilika su za dodatnu promidžbu. Osim toga, rumunjske Oružane snage 19. listopada imaju vojni festival u Bukureštu, na kojemu posebno rade kampanju nudeći posao u vojsci. Da je zanimanje veliko, dovoljno govori podatak da je u tjednu prije i poslije ovogodišnjeg festivala broj posjeta službene web stranice Ministarstva obrane porastao za čak 212 posto. Jednako tako, petnaestominutni film koji govori o svim stupnjevima u vojnoj karijeri, koji će krajnjem korisniku na najbolji način pokazati što ga sve očekuje u vojnoj karijeri ako se odluči za taj poziv, na najbolji način odgovara posebno zahtjevnim uvjetima što vladaju na tržištu rada.

Izdavačka djelatnost

S izdavačkim pothvatima upoznao nas je načelnik Odjela izdavaštva i glavni urednik njihovih vojnih časopisa, brigadir Ion Petrescu, koji je istaknuo najvažnija područja djelovanja, a to su informiranje, promidžba i kvalitetna komunikacija. U Odjelu radi 78 ljudi, što je znatno više negoli u našem odjelu, a imaju nešto veći spektar djelovanja negoli je naš. Te aktivnosti ostvaruju kroz pisane medije, filmske i televizijske dokumentarce, radioemisije te prigodne DVD-e i CD-e s namjerom održavanja pozitivnog mišljenja o vojsci i stvaranja pozitivne slike o vojnim institucijama. Najstariji rumunjski vojni časopis, *The Military observer* (Vojni promatrač), počeo je izlaziti još 1859. godine, a danas, na 24 stranice u bobi, izlazi jednom na tjedan i namijenjen je unutarnjem informiranju. Sadržajno i namjenski vrlo je sličan našem vojnom časopisu, a razlika je u tome što je naš časopis magazinskog tipa, koji obuhvaća i stručni dio, dok je rumunjski tjednik više zamišljen kao novine isključivo informativnog karaktera.

Periodična rumunjska izdanja obuhvaćala su dva časopisa, *The Military Life* i *Modern Military Spirit*, koji su sada ujedinjeni u jedan časopis i izlaze svaka tri mjeseca. Zanimljivo je spomenuti njegovo vrlo originalno grafičko rješenje: jedan časopis se čita s jedne, a drugi s druge strane. Sadržajno su namijenjeni za sve vojno osoblje, uključeno i pričuvu te umirovljene pripadnike, a namjera im je uspostaviti još višu razinu dobrog odnosa između vojnog i civilnog društva, promicati vojnu profesiju te razvi-



U obilasku TV studija

jati vojnu kulturu budućih časnika.

Uz izradu tiskanih publikacija, rumunjske Oružane snage veliku pozornost posvećuju videopromidžbi svoje vojske. Stoga u sklopu Odjela postoji filmski studio, *Pro Patria*. Studio izrađuje videopriloge o osobama na vodećim dužnostima u Ministarstvu obrane i Glavnom stožeru, postrojbama u mirovnim misijama, studentima u vojnim institucijama, i veteranima, namijenjene onima koje zanima vojna karijera. Namjena filmova što ih izrađuje taj studio jest informiranje javnosti o vojnim aktivnostima unutar NATO, UN i EU mirovnih misija, unutarnje informiranje te informiranje javnosti o procesu modernizacije i drugim reformama unutar Oružanih snaga. Uz filmski studio, ru-

munjske Oružane snage imaju i radiostudio, koji je s radom započeo još 1940. godine, s emisijom pod nazivom Vojni sat, i koji je gotovo punih sedam desetljeća neprekidno prisutan u civilnom i vojnom životu.

Dugi niz godina emisija im je trajala po sat vremena, a sada imaju "samo" 12 minuta, što ih je potaknulo da osnuju vlastitu radiopostaju na kojoj bi mogli emitirati program koliko i kako žele. Ono što moramo posebno istaknuti jest činjenica da su naši domaćini doista sve učinili da nam boravak u njihovoj zemlji bude što ugodniji i profesionalno korisniji. Stoga im se i ovom prilikom zahvaljujemo. Ne možemo ne spomenuti našeg vojnog izaslanika brigadira Stjepana Cifreka, koji nam je cijelo vrijeme bio na usluzi i u jednom dijelu sudjelovao s nama na sastanku. Riječju, bio je to nadasve koristan posjet, iz kojega nosimo ideje koje bismo možda mogli ostvariti i u našim Oružanim snagama, ali se jednako tako nadamo da smo i mi rumunjskim kolegama ponudili nešto iz našeg iskustva što će oni možda moći primijeniti kod sebe. ■

Bukurešt je poznat i kao balkanski Pariz. Kroz grad prolaze dva velika bulevara, a dobar dio zgrada izgradili su strani arhitekti, najčešće Francuzi i Talijani. Rumunjski arhitekti razvili su stil sličan francuskom, a razlog je tomu što se većina imućnijih Rumunja prije dolaska komunizma školovala u Francuskoj. Nakon dolaska komunista na vlast, sve se više grade zgrade stroga izgleda, koje je bilo lakše i jeftinije graditi, ali je Bukurešt i dalje ostao grad parkova i lijepe arhitekture.



Bukurešt je poznat i kao balkanski Pariz. Kroz grad prolaze dva velika bulevara, a dobar dio zgrada izgradili su strani arhitekti, najčešće Francuzi i Talijani. Rumunjski arhitekti razvili su stil sličan francuskom, a razlog je tomu što se većina imućnijih Rumunja prije dolaska komunizma školovala u Francuskoj. Nakon dolaska komunista na vlast, sve se više grade zgrade stroga izgleda, koje je bilo lakše i jeftinije graditi, ali je Bukurešt i dalje ostao grad parkova i lijepe arhitekture.

U požešku vojarnu stigli prvi dragovoljni ročnici

S istim ciljem i jednom željom - postati hrvatski vojnici

Ovaj naraštaj opet je nazvan "prvim" i po svemu je poseban: riječ je o dragovoljnim ročnicima, a među njima je trideset djevojaka...

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Slika dolaska novih ročnika u neku od hrvatskih vojarni uvijek je i svugdje bila slična. Zbunjeni ili čak pomalo uplašeni, mladići bi bili provedeni kroz dvorišta i zgrade vojarne, evidentirani, a zatim bi dobili osnovne informacije o pravima i obvezama, te bi im bile podijeljene vojničke torbe s odjećom i ostalom opremom. Uslijedilo bi šišanje onih s (pre)dugom kosom, tuširanje i na posljetku bi bili upućeni prema spavaonicama te upoznati s uvjetima rada i života u svom novom domu, vojarni.

Sve što smo naveli u početku teksta događalo se i studenog u požeškoj vojarni došlo je 250 novih ročnika i prošli su isto ono što i njihovi prethodnici u 50-ak ročničkih naraštaja. No, ovaj naraštaj opet je nazvan "prvim" i po svemu je pose-

bio je pomno praćen kamerama i fotoaparatom. Vojničke prostorije, podjela odora, šišanje, pa čak i objed u restoranu... sve je odjednom postalo vrlo zanimljivo.

Nije to čudno: dragovoljno služenje vojnog roka projekt je važniji i

ća". Ista je priča i s radnim prostorijama i učionicama, te dnevnim boravcima i sanitarnim prostorijama. Naravno, ne treba ni spominjati da su za dame određene posebne prostorije.

Ipak, nemojte da vas ovaj opis vara i da mislite da su ročnici u Pože-

gu došli na tromjesečni plaćeni odmor. Zapovjednik Središta za temeljnu obuku pukovnik Robert Krnčević naglasio je da će im obuka biti vrlo naporna. Čeka ih šest tjedana u Požegi i još osam u Gašincima, četriristo sati obuke, vjerojatno mnogo intenzivnije nego što je to bilo nekoć, ali uz bolje uvjete, ne samo smještajne nego i obučne. Iskusi instruktori OSRH-a predavat će i obučavati u skladu s novim planovima i programima, uz odgovarajuću "logističku potporu" tehničkih i inih pomagala. Obuka će biti obuka u pravom smislu riječi.

Mladi hrvatski vojnici još nisu ni potpisali ugovore o služenju, a već su (osobito djevojke) postali metom novinarskih pitanja. Bez iznimke je postavljano jedno: "Zašto ste se prijavili?" Svi imaju jednak motiv "sigurnog posla" i svi se zasad nadaju i budućoj karijeri u Hrvatskoj vojsci. Dakle, oni koji su birali pogodili su: tu sigurno ima budućih profesionalaca. U prosjeku, riječ je o mladićima koji su tek završili srednju školu, no ima i fakultetski naobraženih djevojaka. Bez obzira na ono što su u civilstvu, u Požegi svi kreću s istih pozicija, s jednom željom: za početak uspješno proći ročničku obuku, a zatim... ■

Tijekom dragovoljnog služenja vojnog roka, za ročnike je predviđena mjesečna novčana naknada (oko 2660,00 kuna), naknada putnih troškova za dolazak na služenje i odlazak, osnovno i dopunsko zdravstveno osiguranje, osiguranje od ozljede na radu i profesionalne bolesti, te smještaj i prehrana. Za sljedeću, 2009. godinu, predviđeno je povećanje broja dragovoljnih ročnika na dva kampa s po 400 ročnika.

ban: riječ je o dragovoljnim ročnicima, a među njima je trideset djevojaka. Dolazak novih ročnika nikad nije bio neka atrakcija, možda tek za članove obitelji ili prijatelje novopečenih vojnika, čiji je ročnički staž nekad bio određen silom zakona. Ovaj put, osim njih, požešku vojarnu su upravo "opsjeli" kolege iz raznih hrvatskih medija, uvelike zainteresirani za prvi dan provedbe sasvim novog projekta MORH-a. Čim su prešli vrata vojarne, svaki ročnički korak

od sa- mog njegova cilja - privlačenja mladih ljudi u vojni poziv. On treba biti dio jednog novog, moderniziranog lica vojske koja bi uskoro trebala postati članica NATO-a. Mislimo da smo u ročničkom dijelu požeške vojarne vidjeli obrise toga novog lica. Nove vojnike dočekali su zaista dobri uvjeti smještaja. Požeška vojarna vrlo je uredna, a eksterijer djeluje prilično "svježe". Smještajne prostorije potpuno su obnovljene, a ročnička odjeća, obuća i ostala oprema kao da dolazi "ispod čeki-

Simulacijska vježba SEESIM 08

U Simulacijskom središtu HKoV-a, u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski", od 22. do 30. listopada održana je četvrta međunarodna simulacijska vježba SEESIM 08.

Već tradicionalnu vježbu SEESIM (Simulacijska mreža Jugoistočne Europe) inicirao je SEDM, Vijeće ministara obrane Jugoistočne Europe. Svrha vježbe, koja uvezuje simulacijska središta zemalja sudionica, jest podizanje spremnosti regije da se nosi s posljedicama terorističkih napada i eventualnih prirodnih elementarnih nepogoda. Vježbom se jačaju kapaciteti reagiranja pojedinih nacija. Dakle, u vježbi sudjeluju predstavnici više ministarstava i drugih državnih tijela.

Povećani kapaciteti pridonose usklađenom i učinkovitom djelovanju više zemalja.

Zemlja-nositelj SEESIM-a 08 bila je Bugarska. U Sofiji se nalazila središnjica, u koju su se od 22. do 31. listopada slijevali podaci iz Hrvatske, Albanije, BiH, Grčke, Italije, Makedonije, Rumunjske, Turske, Ukrajine i središnjice multinacionalne brigade SEEBRIG-a, koja se nalazi u Istanbulu. Svaka država imala je vlastiti scenarij s raznorodnim incidentima. Neke su mogli rješavati sami, ali neke samo međusobnom suradnjom.

Na nacionalnoj razini u Hrvatskoj, vježba se provodila u Simulacijskom središtu HKoV-a, a nositelj vježbe bilo je Ministarstvo unutarnjih poslova, dok je u ime MORH-a vodeću ulogu imala Služba za obrambenu politiku i planiranje. Na vježbi su sudjelovali predstavnici još deset hrvatskih ministarstava, Hrvatskog zavoda za toksikologiju, Crvenog križa, SOA-e i Lučke uprave Zadar.



snimio T. BRANDT

Morali su zajednički reagirati na 95 događaja, koji su bili dio raznolikog scenarija: na području Hrvatske dogodila se otmica trajekta kraj Zadra, napad terorističke skupine kraj Gospića, eksplozija u Rijeci te havarija tankera na Jadranu.

Jedan dan vježbe, 29. listopada, bio je rezerviran za posjet visokih gostiju Simulacijskom središtu. SEESIM 08 detaljno je predstavljen državnom tajniku MORH-a, Gordanu Čačiću, i ostalim dužnosnicima hrvatskih ministarstava te predstavnicima vojno-diplomatskog zbora u RH. Uoči predstavljanja vježbe, kraće govore o inicijativi SEDM i njezinom značenju za Hrvatsku i regiju govorili su u ime ministra obrane državni tajnik Čačić i zapovjednik vježbe Jakob Bukvić, zamjenik glavnog ravnatelja policije.

Nakon prezentacije vježbe, uslijedilo je javljanje iz svake zemlje sudionice putem videolinka.

D. VLAHOVIĆ



snimio T. BRANDT

Zbrinjavanjem otpada do zaštite prirode

U zagrebačkoj vojarni "Croatia" 30. listopada u organizaciji Zapovjedništva za potporu provedena je metodsko-pokazna vježba "Prikupljanje i zbrinjavanje sekundarnih sirovina i otpada u jednoj vojarni OSRH".

Najveći udio u provedbi vježbe imali su djelatnici Opslužne bojne ZzP-a, na čelu s njezinim zapovjednikom pukovnikom Marinom Tarlom, a čelnik provedbenog stožera vježbe bio je bojnik Šćepo Šutalo. Sudionici vježbe bili su djelatnici OSRH-a, koje je trebalo uputiti u važeće državne zakone koji se odnose na djelovanje OS-a u spektru ekologije, zaštite okoliša i održivosti društvenog razvoja. Također,



snimio T. BRANDT

zapovjednici, rukovatelji MTS-om i referenti bili su, teoretski i praktično, upućeni i u različite postupke prikupljanja i zbrinjavanja otpada, sve u skladu s civilnim propisima. Navedeni postupci trebaju pridonijeti smanjivanju nastajanja

otpada i njegova štetnog utjecaja na okoliš, u skladu sa specifičnim uvjetima u vojarnama i ostalim postrojenjima OSRH-a. Mjere moraju biti uvedene u sve vojne objekte, a suradnja s lokalnim i županijskim vlastima kao i onima koji su zaduženi za zaštitu prirode (ovlaštene tvrtke, razne vladine i nevladine organizacije) bit će podignuta na najvišu potrebnu razinu.

D. VLAHOVIĆ

Hrvatski vojni psiholozi na 50. konferenciji IMTA-e

U organizaciji Centra za bihevioralne znanosti nizozemskih obrambenih službi, u Amsterdamu je početkom listopada održana jubilarna 50. konferencija međunarodne udruge za vojno testiranje (IMTA).

To je jedan od dva najznačajnija međunarodna skupa vojne psihologije. IMTA udruženje postoji 50 godina, a članstvo u njemu mogu izboriti samo organizacije koje zadovoljavaju dva temeljna uvjeta: jasna povezanost s vojskom te obavljanje primijenjenih i istraživačkih vojnopsiholoških poslova. Vodeća zemlja u IMTA-i jest SAD, a članice su organizacijske cjeline zadužene za vojnopsihološke poslove u obrambenim sustavima Australije, Austrije, Belgije, Francuske, Kanade, Indonezije, Južne Koreje, Nizozemske, Norveške, Njemačke, Singapura, Švicarske, Velike Britanije i Hrvatske. Na godišnjim konferencijama, međutim, sudjeluju i stručnjaci iz mnogih drugih zemalja, pretežito iz kruga Sjevernoatlantskog saveza. Hrvatska vojnopsihološka struka je na sjednici Upravnog odbora IMTA-e 2004. godine u Bruxellesu primljena ne samo u članstvo IMTA udruženja već i kao punopravni član Upravnog odbora IMTA-e.

Ove godine na konferenciji je sudjelovalo oko 200 sudionika iz 27 zemalja, a program je bio bogat i raznovrstan. Stručnjaci iz različitih područja (vojne organizacije, vojne industrije i akademske zajednice) predstavili su rezultate istraživanja iz područja selekcije i klasifikacije, ljudskih potencijala, ekipne učinkovitosti i vođenja, psihologijskog testiranja, psihološke potpore, organizacijske psihologije, međukulturalne kompetencije i dr.

Kao predstavnice hrvatske vojne psihologije, na ovogodišnjem skupu sudjelovale su djelatnice Odsjeka za vojnu psihologiju Personalne službe MORH-a: bojnica Ingrid Cippico, koja je bila i naša službena predstavica na sjednici Upravnog odbora IMTA-e i bojnica Asja Balić.

Na sjednici ovogodišnjeg Upravnog odbora IMTA-e potvrđeno je domaćinstvo idućih konferencija: SAD-Pensacola (2009.), Švicarska (2010.) i Indonezija (2011.). Mjesto održavanja godišnjih konferencija utvrđuje se tri godine unaprijed. Republika Hrvatska je, kao punopravna članica, na Upravnom odboru 49. IMTA-e u Australiji 2007. predložena za organizatora IMTA konferencije 2012.

A. BALIĆ

Radni tim ACT-a na HVU-u



Radni tim Savezničkog zapovjedništva za transformaciju (ACT) koje je stacionirano u Norfolku, posjetio je 29. listopada HVU "Petar Zrinski".

Zapovjednik NATO Zapovjedništva za transformaciju ustrojio je radnu skupinu kojoj je zadaća pružiti vojnu potporu u procesu pristupanja i poslije integracije novih članica u NATO savez. Svrha dolaska navedenog tima jest sagledavanje nacionalnog sustava vojne izobrazbe i obuke u odnosu na NATO-ov sustav izobrazbe i obuke, te utvrđivanje prijedloga za daljnji rad u ovom funkcionalnom području. Radni tim ACT-a predvodio je kapetan bojnog broda Radamanthys Fountolakis, a u ime HVU "Petar Zrinski" domaćin je bio dekan HVU-a brigadir Željko Akrap. Presentaciju o sustavu vojne izobrazbe u OSRH održao je pukovnik Dušan Ljucović, a nakon toga održana je prezentacija ACT tima i rasprava na temu izobrazbe. Na radnom sastanku bili su i djelatnici GSOSRH-a.

Z. LOVAŠEN

Obljetnica ustroja 148. br HV

Klub veterana 148. br HV-a, Zagreb-Trnje, koji okuplja hrvatske branitelje pripadnike 148. "Trnjanske" brigade HV-a posljednje dvije godine vrlo je aktivan pa su tako 4. listopada 2008. organizirali obilježavanje 17. obljetnicu ustroja brigade.

U crkvi Sv. Obitelji služena je misa zadušnica za sve poginule pripadnike 148. br HV-a, njih 14, a na Mirogoju su položeni vijenci i upaljene svijeće podno glavnog križa za sve poginule hrvatske branitelje.

Nakon svečanog postrojanja pripadnika brigade pred ŠRC Trnje, održan je svečani mimohod kroz Trnje do spomen-ploče poginulim Trnjanima. Ondje su pročitana imena svih poginulih i zapaljene svijeće, a minutom šutnje, molitvom i mirozovom odana je počast svima koji su dali život za slobodu Hrvatske. Obilježavanje je nastavljenom programom i druženjem pred ŠRC Trnje.



M. ZANOŠKI

Dočasnici u Gospižu i Puli

U sklopu predmeta **Vojna povijest, polaznici 7. naraštaja Visoke dočasničke izobrazbe obavili su 15. listopada nastavni posjet području vojno-redarstvene akcije Džep-93, poznati je pod nazivom Medački džep.**

O tijeku planiranja i provođenja akcije prethodilo je uvodno predavanje zapovjednika ZŠ HVU "Petar Zrinski", brigadira Zvonka Brajkovića. Uz pomoć sudionika navedene akcije, umirovljenog pukovnika Ante Došena, u Gospiću je proveden terenski dio nastave i obilazak područja akcije. Pukovnik Došen je dao iscrpan uvid u događanja tijekom akcije naglasivši koliko je ta akcija zna-

čila za cjelokupnu situaciju na bojišnici u ratnoj 1993. Polaznici VDI potom su obišli Memorijalni centar "Nikola Tesla" u Smiljanu, gdje im je predstavljen život i djelo tog znanstvenika svjetskog glasa rođenog u Lici. Drugog dana, polaznici su posjetili Mornaričku počasno-zaštitnu satniju smještenu na Brijunima. Prvi dočasnik, časnički namjesnik Goran Jadrić, upoznao je polaznike s poviješću i zadaćama postrojbe, te znamenitostima otočja. Obilaskom Brijuna osobito su bili zadovoljni pripadnici stranih OS iz Republike Sloveni-

je, BiH, Makedonije i Crne Gore. Polaznici izobrazbe također su bili na intergranskoj vježbi Štit 2008 na Rtu Kamenjak. Djelatnici neposredno angažirani u vježbi upoznali su polaznike s tijekom gađanja sustavima PZO, te pojasnili uključivanje ostalih grana Oružanih snaga u pojedine radne točke.

I. GRUDENIĆ



U Inženjerijskoj pukovnici u vojarni "Kamensko" 28. i 29. listopada, održan je međunarodni seminar pod nazivom **Združene inženjerijske operacije.**

Seminar je proveden u suradnji s MTT (Mobile Training Team) iz NATO-ova Združenog stožera u Napulju,

Seminar inženjeraca

u čijem su sastavu bili brigadir Glyn Taylor, pukovnik Dale Scherer, pukovnik Dražen Budinski, bojnik Frank Wilhelmi i Edo Giaconi. Na seminaru su sudjelovali predstavnici Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" iz Osijeka, 18 pripadnika Inženjerijske pukovnije, sedam pripadnika gmb, sedam pripadnika gmtbr i predstavnik OS Kraljevine Švedske pukovnik Stefan Axelsson. Sudionike seminaru pozdravio je i zaželio im dobrodošlicu zapovjednik Inženjerijske pukovnije brigadir Robert Suntešić. Na seminaru su obrađene teme o NATO-ovoj strukturi inženjerije, doktrini inženjerije i provedbi inženjerijskih operacija. Časnici i dočasnici, pripadnici OSRH-a, na seminaru su imali prilike steći nova znanja o provedbi inženjerijskih operacija, koja će im koristiti za budući rad u NATO-ovim stožerima.

M. GEČEK

Tečaj obuke kuhara

U Središtu za obuku i doktrinu logistike - Požega 24. listopada završen je petotjedni tečaj pripadnika gmb HKoV-a koji se pripremaju za odlazak u misiju UNDOF (Golanska visoravan).

Obuka je bila usmjerena na zadaću samostalne pripreme hrane na promatračkim postajama i u terenskim uvjetima. Prvi tjedan slušali su teoretska predavanja uz multimedijalnu prezentaciju i obišli skladište hrane. Ostali dio nastave odvijao se u prostoru kuhinje požeške vojarne i u terenskoj kuhinji u blizini. U praktičnom dijelu obuke, polaznici su bili podijeljeni u tri skupine (priprema namirnica, termička obrada namirnica, pranje posuda i pribora te održavanje higijene). Tako organiziranom nastavom svi polaznici su mogli proći sve faze pripreme obroka te uz stručno vodstvo instruktora samostalno pripremati obroke s namirnicama koje su im za taj dan, prema predviđenom jelovniku, bile osigurane. Nakon završene termičke obrade, slijedila je degustacija pripremljenog obroka, uz stručno ocjenjivanje i upozoravanje na eventualne pogreške. Na svečanoj dodjeli potvrđnica bili su voditelj obuke kuhara bojnik Ivana Štetić i instruktori obuke kuhara, a potvrđnice im je uručio voditelj Odjela za doktrinu logistike - Požega, pukovnik Antun Mikić.



OJI

Ruka za eksploziv

slučaju otkrivanja sumnjivog objekta, mogu ga pobliže pregledati i pomaknuti pomoću ruke, dok su oni u relativnoj sigurnosti oklopljenog vozila.

Prije je taj posao obavljalo oklopno vozilo Buffalo, opremljeno sličnom rukom, no vozila je bilo premalo pa se pokrenuo razvoj robotske ruke koja se može postaviti na postojeća vozila kao dio dodatne opreme. Ruka je lagana, lagano se postavlja, jednostavna je za upravljanje te brzo omogućava pretvaranje raznih oklopnih vozila u specijalizirano protueksplozivno patrolno vozilo. Prvi primjerci su dostavljeni postrojbama u Iraku i Afganistanu u ljeto 2007.

M. PETROVIĆ



US Army

VOJSKE koje sudjeluju u mirovnim misijama često se susreću s nekonvencionalnim, asimetričnim oblicima prijetnji. Postavljanje eksplozivnih naprava, osobito uz prometnice, jedan je od čestih načina. On svoju "popularnost" duguje učinkovitosti i malom riziku za napadače jer se najčešće aktivira daljinski, sa sigurne udaljenosti.

Zato je američka kopnena vojska (US Army) uvela u uporabu robot-

sku ruku za daljinsko pregledavanje sumnjivih objekata. Ruka se zasad instalira na vozila RG-31 i Husky. Načinjena je da protueksplozivnim patrolnim timovima koji pregledavaju prometnice omogući otkrivanje i neutraliziranje eksplozivnih naprava.

Metoda rada tih timova je jednostavna: nastoje što više puta proći dodijeljenom im prometnicom te otkriti i provjeriti sumnjive objekte. U

Kina namjerava kupiti Su-33

POTKRAJ listopada, u svjetskom tisku objavljeno je da su u sklopu velikog međunarodnog velesajma zrakoplovne tehnike Air Show China ponovno intenzivirani pregovori između Rusije i Kine o mogućoj prodaji mornaričkih borbenih aviona Su-33 (to je u biti Su-27K, a slova oznaka K je za *korabelnji* tj. brodove) za potrebe kineske ratne mornarice.

Prve takve najave pojavile su se prije točno dvije godine, u listopadu 2006., kada je Kina prvi put krenula u pregovore o kupnji 48 aviona Su-33 u vrijednosti od 2,5 milijardi američkih dolara. Nakon toga je 2007. u javnosti objavljeno kako je dogovorena kupnja prva dva aviona Su-33, dok se ove jeseni počinje govoriti o kupnji 14 aviona. Kineski odabir aviona poprilično je logičan, posebice ima li se na umu da se u kineskom ratnom zrakoplovstvu otprije rabe borbeni avioni Su-27SK (J-11), a u kineskoj ratnoj mornarici borbeni avioni Su-30MKK.

Kao dodatna moguća potvrda o finaliziranju dogovora između Rusije



i Kine o prodaji aviona Su-33 može poslužiti i činjenica da je Kina u mornaričkoj akademiji Dalian nedavno okupila novu skupinu od pedesetak pilota-kadeta te započela s njihovim školovanjem za mornaričke pilote, koje bi trebalo potrajati četiri godine.

Moguća nabava Su-33 i početak školovanja novog naraštaja pilota mogli bi biti znak da Kina dobro napreduje sa stavljanjem u operativno stanje svog prvog nosača

aviona Varjag (klase Admiral Kuznjecov), koji je, u iznimno lošem stanju, 1999. nabavila od Ukrajine. Iako postoje određene pretpostavke da bi Varjag mogao biti rabljen samo za školsku namjenu, u smislu usidrene školske "palube" u brodogradilištu Dalian, dosta je onih koji mu predviđaju duge plovidbe i česte "posjete" morima diljem svijeta, s ispunjenim letnim palubama i unutrašnjim hangarima.

I. SKENDEROVIĆ

Bolje baterije za hibridna vozila

NESTABILNA cijena nafte posljednjih godina iskristalizirala je stav da se buduća cestovna vozila, pa tako i vojna, trebaju oslanjati na hibridnu tehnologiju koja bi trebala zadržati današnje performanse uz 20 do 30% manju potrošnju. Uz motore s unutarnjim izgaranjem, drugi je važan element tehnologija za čuvanje električne energije, odnosno baterije. U formuli je, naravno, i treći dio: elektromotori kao dodatni ili primarni pogon vozila.

Istraživanja su pokazala da hibridna vozila ostvaruju znatne uštede, što se posebno osjeća kod velikih korisnika. Znanstvenici s njemačkog instituta Fraunhofer rade na



razvoju novih baterija, u suradnji s njemačkom industrijom i administracijom. Riječ je o naprednim baterijama Litij-polimer tipa, koje će trebati osigurati rad u najtežim uvjeti-

ma te visoku pouzdanost. Cilj je znanstvenika razviti novu elektrodu od ekološki prihvatljivog materijala. Veću izdržljivost i pouzdanost planiraju postići razvojem naprednog sustava za nadzor rada baterije, koji bi trebao optimizirati značajke u skladu s trenutnim radnim uvjetima. Idući je veliki korak povećati energetske gustoću, tj. "spremiti" što više energije u što manju bateriju. Novi bi baterijski modul trebao biti spreman za ispitivanja u ljeto 2010. u automobilskoj tvrtki Volkswagen AG.

M. PETROVIĆ

Eurofighter korak bliže Japanu

NEDVOJBENO je da su američki predsjednički izbori događaj koji ima globalnu važnost i težinu. Novi prilog tome, na posredan način, nedavno je dao Japan. Naime, tijekom listopada, u svjetskom specijaliziranom zrakoplovnom tisku objavljena je vijest, koja se poziva na japanske gospodarsko-obrambene izvore, da Japan sve konkretnije razmatra nabavu višenamjenskih borbenih aviona Eurofighter Typhoon II. Ne dvojajući kako tajming ovakvog istupanja u javnosti ima u sebi određenu značajnost, navodi se i to da Japan ka-

ni, kad se okončaju predsjednički izbori u Sjedinjenim Američkim Državama, početkom 2009. uputiti svoj novi i, prema određenim pretpostavkama, zadnji zahtjev za odobrenje kupnje američkih višenamjenskih borbenih aviona F-22X, što SAD zasad vrlo odlučno odbija.

Pozadina mogućeg Eurofighterova uspjeha u Zemlji Izlazećeg Sunca jest višegodišnje nastojanje Japana da u sklopu svog FX natječaja obnovi flotu borbenih aviona u japanskim obrambenim zračnim snagama, koju čine Mitsubishi F-1, Mitsubishi F-2 ("japanski F-16" razvijen u suradnji s Lockheed Martinom), F-4EJ Kai, RF-4EJ te F-15J/JD Kaizen. Prvi je na listi japanskih želja je najbolji višenamjenski borbeni avion današnjice - američki F-22A Raptor. U tom smislu Japan je tijekom ljeta 2007. pokrenuo veliku diplomatsku kampanju,

ali bez uspjeha. Ne želeći sjediti skrštenih ruku, Japan je ovogodišnji Farnborough 2008, jedan od najvećih i najznačajnijih velesajmova zrakoplovne tehnike u svijetu, iskoristio za uspostavljanje bližih kontakata s BAE Systemsom u smjeru razmatranja nabave 50 Eurofightera, koji su po svojim mogućnostima vrlo blizu Raptorima.

Kao odgovor na protuargumente, koji govore u prilog činjenici kao što je tradicionalna dobra obrambena suradnja između SAD-a i Japana (što može ipak uroditi prodajom F-22 ili pak ponudom F-15X), te tvrdnji da jedino SAD uz prodaju aviona može ponuditi i sigurnosna jamstva, europski konzorcij EADS, koji proizvodi Eurofighter, uz prodaju aviona spremno nudi i transfer tehnologije te proizvodnju aviona u Japanu. Upravo takve ponude Japanu su izuzetno bitne, jer veliki motiv FX natječaja jesu japanska nastojanja da se uhvati tehnološki korak s ostatkom svijeta, što se posebice odnosi na rastuću kinesku vojnu zrakoplovnu industriju, te sve brojniju nazočnost borbenih aviona Su-30MKK/MKI u regiji.

I. SKENDEROVIĆ



Nove tehnologije za vojnike

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) odnosno Zapovjedništvo za istraživanja i razvoj, na konferenciji 2008 Infantry Warfighter predstavilo je tehnologije i inovacije koje trebaju pomoći vojnicima u obavljanju borbenih zadaća. Tema ovogodišnje konferencije bila je: pješništvo, srce kopnene vojske u aktualnom operativnom okružju.

Prikazan je projekt razvoja savitljivih zaslona, koji provodi Središte za razvoj savitljivih zaslona. Istraživači koji rade na tom projektu smatraju da je to iduća revolucija na području zaslona za prikaz različitih sadržaja, koja će donijeti nove moguć-

nosti i vojnom i civilnom tržištu. Treba spomenuti da su savitljivi zasloni posebno pogodni za vojnu primjenu jer su po samoj svojoj biti znatno otporniji od današnjih krutih zaslona.

Prikazani su i roboti Packbot i Markbot, koji se sve više rabe na terenu za obavljanje napornih i opasnih zadaća kao što su čišćenje prostora od eksplozivnih sredstava, protueksplozivno izviđanje, nadzor ili pak potpora u inženjerskim radovima. Zbog toga je tržište malih robota zadnjih nekoliko godina u snažnom porastu, a brojne vojske diljem svijeta uvode robote u opera-

tivnu uporabu. Prikazani su projekti razvoja naprednih oklopnih rješenja za vozila, razvoj providnog oklopa, razvoj naprednog vođenog streljiva, osobna zaštitna sredstva za vojnike pješake. Prikazana su i nastojanja da se vojnicima omogući stabilan i lagan izvor električne energije, koji će napajati sve više elektroničkih uređaja što ih svaki vojnici danas nosi.

M. PETROVIĆ



Amerikanci nastavljaju rad na programu CVN 78



AMERIČKA tvrtka Northrop Grumman Shipbuilding osigurala je ugovor, vrijedan 1,5 milijardi dolara, za detaljnu projektnu dokumentaciju i gradnju prvog nosača zrakoplova nove klase Ford na nuklearni pogon, za potrebe američke ratne mornarice.

Radovi na nosaču zrakoplova imena Gerald R. Ford (projektne oznake CVN 78) obuhvaćeni ovim ugovorom uključuju inženjerstvo, integraciju, napredno planiranje, procjene svih težina, održavanje tijekom operativnog vijeka, planiranje proizvodnje te ispitivanje i evaluaciju. Zapravo, prvi limovi i profili potreb-

ni za početak gradnje trupa izrezani su u kolovozu 2005. u brodogradilištu Newport News, čime su započeli radovi osigurani posebnim ugovorom vrijednim 2,7 milijardi dolara. Trenutačno je u gradnji trećina od 1200 strukturnih jedinica brodskog trupa, a polaganje kobilice očekuje se krajem 2009. Približno 280 elemenata već je okončano i spremno za međusobno zavarivanje kako bi oformili goleme modularne blokove - supermodule, dok je u gradnji drugih 400 elemenata. U brodogradilištu također rade na povećanju kapaciteta dizalica koje mogu podići supermodule težine do 900 tona,

kako bi im se kapacitet povećao čak do 1050 tona. Prvi takav supermodul trebao bi biti smješten na svoju poziciju na suhom doku netom nakon polaganja kobilice. Program novog nosača zrakoplova CVN 78 prva je velika investicija američke mornarice u projekt takvog tipa pločila u posljednjih 30 godina, a ujedinjuje mnoga poboljšanja u odnosu na projekt nosača zrakoplova klase Nimitz, koji datira iz 1960-ih. Projektom nosača zrakoplova Gerald R. Ford uključene su bitne značajke poput redizajniranog palubnog nadgrađa odnosno palubnog otoka, Dual-Band Radar sustava, elektromagnetskog lansirnog sustava (umjesto dosadašnjih parnih katapulta), Joint Precision Approach and Landing sustava te pojednostavljeno nuklearno propulzijsko postrojenje.

Nosač zrakoplova nove generacije ima istisninu oko 100 000 tona, duljine je 333 m, a porinuće se očekuje 2013., dok bi službena primopredaja američkoj mornarici bila u rujnu 2015., čime bi započela zamjena starijih nosača zrakoplova klase Nimitz. Planira se gradnja 11 nosača nove generacije, čija bi gradnja trajala sve do 2058. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Moguža nabava četvrtog australskog AWD razarača

AUSTRALSKA uprava za obranu željela bi produljiti mogućnost nabave četvrtog razarača nove klase Hobart, namijenjenog protuzračnoj obrani (AWD - Air Warfare Destroyer), a projektiranog za potrebe australske ratne mornarice. Potpisani ugovor uključuje gradnju triju navedenih razarača po cijeni od oko 6,7 milijardi američkih dolara te opciju gradnje četvrtog broda primjenjivu isključivo na vladin zahtjev. Prema ugovoru, opcija istječe u listopadu ove godine, dok istodobno projektini tim nove klase razarača pregovara s industrijskim izvorima o mogućem produljenju roka do početka 2009. Poznato je da je američka mornarica dostavila konačnu ponudu za četvrti borbeni sustav Aegis.

Produljenje opcije gotovo bi osiguralo pozitivnu odluku o gradnji četvrtog razarača, koja je u izravnoj vezi s odlukama nadolazećeg izvješća australskog ministarstva obrane krajem 2008. iako je malo vjerojatno da će neslužbena inačica izvješća biti objavljena prije ožujka 2009.

Prvi brod u novoj klasi razarača Hobart, temeljen na projektu više-

namjenske fregate F-100 španjolske brodograđevne kompanije Navantija, trebao bi biti dostavljen australskoj mornarici u prosincu 2014., dok bi za sada posljednji, treći brod trebao biti primopredan u lipnju 2017. Glavni izvršni direktor ADW Alijanse (uključuje brodograđevnu tvrtku ASC, Raytheon Australia i vladinu organizaciju za vojnu nabavu) John Gallacher izjavio je kako predviđeni rokovi dostave brodova omogućuju vladi, ako za to bude potrebe, vremenski rok od gotovo jedne godine za iniciranje narudžbe četvrtog plovila. U međuvremenu, gotovo sve narudžbe krupne gabaritne opreme odaslane su prema proizvođačima u setu za tri broda, s mogućom opcijom za četvrti. Isto tako Gallacher je dodao kako će konačna odluka o akviziciji sustava za infracrveno pretraživanje i praćenje objekata, lansera namijenjenog protumjerama, navigacijskog radara, elektro-optičkog sustava, Nulka aktivnih mamaca, lansirnog sustava za torpeda te sustava za bli-



sku protuzračnu obranu biti donesena u studenom ove godine.

Natječajna dokumentacija za 29 građevnih blokova koji će činiti glavninu pojedinog broda objavljena je u rujnu 2008., a većina ugovora za navedene elemente trebala bi biti potpisana do ožujka 2009. Prema posljednjim dostupnim informacijama, 21 građevni blok trebao bi biti podgovoren s drugim brodograđevnim tvrtkama. Osam središnjih blokova koji sadrže najosjetljiviju opremu na razaraču bit će izgrađeno u brodograđevnoj tvrtki ASC.

M. PTIĆ GRŽELJ



Švicarska testira Rafalea

na njihovoj web stranici (<http://www.ar.admin.ch/internet/armasuisse/en/home.html>).

Pozivajući zainteresirane proizvođače borbenih aviona, Armasuisse je u svome pozivu za dostavljanje obvezujućih ponuda (Request For Proposal) izričito zatražila mogućnost da se za potrebe provedbe postupka vrednovanja tehničko-taktičkih odlika osigura dolazak aviona u Švicarsku. Tako je početkom srpnja ove godine švedska obrambena agencija za opremanje i nabavu FMV obavila prelet dva Gripena radi provedbe postupka vrednovanja.

Tijekom desetodnevnog razdoblja u listopadu bilo je obavljeno više dnevnih i noćnih letova Rafalea, i to

tako da se tijekom svakog leta u prednjoj kabini nalazio švicarski pilot, a u drugoj kabini kao potpora francuski pilot. Armasuisse je, želeći da švicarskom letaćkom i tehničkom sastavu omogući što više referentnih informacija, organizirala vrlo intenzivan dnevni ritam testiranja, tako da su se istodobno uz provođenje testiranja u zraku provodila i testiranja drugog aviona na zemlji, u smislu opsluživanja i održavanja aviona.

Treći kandidat na švicarskom natječaju, EADS-ov Eurofighter Typhoon II, treba početkom studenoga sletjeti u zrakoplovnu bazu Emmen i također proći isti režim testiranja koji su prošli Gripen i Rafale.

I. SKENDEROVIĆ

POČETKOM listopada, u zrakoplovnu bazu Emmen švicarskog ratnog zrakoplovstva sletjela su dva francuska borbeni aviona Rafale. Povod tome je pokrenuti švicarski PTR (Partial Tiger Replacement) natječaj za zamjenu postojeće flote borbenih aviona F-5E/F Tiger II, koji provodi švicarska obrambena agencija za opremanje i nabavu Armasuisse, a čiji se tijek može pratiti

Snajperska djelovanja (VI. dio)

Izbor i priprema snajperista kompleksni su i vrlo važni te su prvi korak u stvaranju učinkovitih snajperista kojima se mogu povjeriti najteže zadaće

Marinko OGOREC

Dugotrajno promatranje, pazorno zaklanjanje i prikrivanje, dugo čekanje na jednom mjestu, važnost zadaća koje se pred njih postavljaju, aktivnost u borbenom rasporedu ili pozadini neprijatelja i sl. zahtijevaju od svakog snajperista visoke psihofizičke, moralne i druge kvalitete, zbog čega se njihovu izboru i izobrazbi mora posvećivati velika pozornost, jer nije dovoljno da je vojnik ili policajac sa-

on i jedino on pogodio protivničkog vojnika, snajperist to zna (kod policijskih snajperista to je bespredmetno i isticati). Osim toga, zbog tehničkih mogućnosti optičkih ciljnika, snajperist u velikom broju slučajeva vidi učinak svog pogotka na cilju. Te dvije spoznaje na nedovoljno pripremljenog i neuvježbanog snajperista mogu djelovati šokantno i u većoj ili manjoj mjeri poremetiti njegovu psihološku ravnotežu, zbog

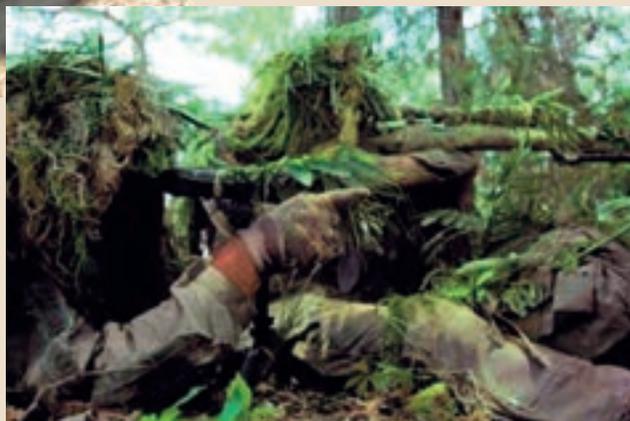
njegov lik, te da ne razmišlja o kome je riječ), treba motivirati i uvjeriti u ispravnost i pravednost stvari za koju će se boriti. Tijekom povijesnog razvoja snajperskih djelovanja, to je često bilo teško ostvarivo, jer u početku na uporabu snajperista tradicionalno odgojeni časnici gledali su kao na nešto nečasno i nedostojno viteškog ratovanja (uostalom, kao i na svaki drugi oblik ili sredstvo nekonvencionalnog vođenja oružane borbe). No, praksa totalnog rata (kakvi su bili I. i osobito II. svjetski rat), u kojemu maksimalno dolazi do izražaja makijavelističko načelo da cilj ne bira sredstvo, visoko je vrednovala učinkovitost snajperskih djelovanja (o čemu je već bilo riječi u prva tri nastavka ovog serijala). Isto tako, praksa je pokazala znatno veće psihološko i moralno naprezanje snajperista u borbenim djelovanjima od prosječnog strijelca, pa je u skladu s tim i njegova uporaba znatno kraća od prosječnog strijelca: potrebno je ranije



mo dobar strijelac kako bi bio i dobar snajperist. Naravno, temeljni preduvjet dobrog snajperista je stabilna i zrela osoba, koja je po prirodi samostalna, bistra i snalažljiva, s dobrim vidom i sluhom. Pri tome, potrebno je naglasiti kako temeljita selekcija i psihološka priprema snajperista imaju izuzetno važnu ulogu u rješavanju moralnih i etičkih dilema s kojima se snajperist znatno više susreće nego drugi sudionici borbenih djelovanja ili drugih oblika oružanog sukoba. Naime, za razliku od prosječnog pješaka koji je u uvjetima suvremene borbe rijetko siguran da je upravo

čega je poželjno odabrati za snajperiste zrelije osobe (konkretnije rečeno - vrlo malo osamnaestogodišnjih snajperista neće nositi trajne psihičke traume iz borbe).

Osobito veliku ulogu ima izobrazba snajperista, koja ih, osim usvajanja radnji usmjerenih na olakšavanje snajperskih zadaća (npr. važno je naučiti snajperista da osobu koja mu je cilj ne gleda u lice i ne pamti



ga povući s prve crte, ako to prilike omogućavaju (vrlo slično je i s praksom uporabe policijskih snajperista). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

General pukovnik Hans-Otto BUDDE,
zapovjednik Njemačke kopnene vojske

ko doba i širom svijeta. Umjesto opasnosti izbijanja simetričnog rata, i za Njemačku su se u zadnjim godinama pojavili korak po korak novi rizici i prijetnje: međunarodni terorizam, vjerski motivirani ekstremizam, raspadanje cijelih regija, uz razdržavljenje nasilja, ali i proliferacija oružja za masovno uništavanje i njegovih nositelja, te opasnost od prikrivenog nuklearnog naoružavanja. Novi rizici i opasnosti, npr. napadi na informacijske sustave, koji se u pravilu i vrlo brzo odraze i na međunarodnom planu, jesu dosad nepoznat oblik ugroženosti. S time u vezi možemo primijetiti privatizaciju ratnih djelovanja koja se šire već dva desetljeća. Iako ne možemo ubuduće isključiti izbijanje međudržavnih sukoba i ratova, odlučujuća promjena vidi se ipak u sporom ukidanju monopola države na nasilje.

Postojeće smjernice za obrambenu politiku, koncepcija Bundeswehra i Bijela knjiga savezne vlade o sigurnosnoj i obrambenoj politici Njemačke uzimaju u obzir spomenute izazove u vezi s našom sigurnošću u XXI. stoljeću. Prema tome, klasič-

Važne sposobnosti za uspjeh u vojnim operacijama

Do prije dva desetljeća moglo se relativno lako odgovoriti na pitanje što znači uspjeh u vojnim operacijama: pobjeda u ratu koji vode dvije regularne vojske, pobjeda u sukobu koji je velikim dijelom simetričan. Sigurnost je za nas bila izjednačena sa zastrašivanjem i sa sposobnošću za obranu sa svrhom očuvanja teritorijalne cjelovitosti Savezne Republike Njemačke

ke. Na to su bile konzekventno usmjerene strukture, oprema i obuka Njemačke kopnene vojske. Promjena paradigme u sigurnosnoj politici s krajem Hladnog rata promijenila je ovu jednadžbu na nevjerojatan i posve nepredvidljiv način. U današnje vrijeme, Njemačka kopnena vojska je "kopnena vojska angažirana u provedbi operacija", sposobna za *full-spectrum-operations* - u sva-

na obrana zemlje i vojnog saveza nepromijenjeno ostaje središnja zadaća naših oružanih snaga, no u dogledno vrijeme vjerojatne su i vojne operacije u sklopu međunarodnih misija za sprečavanja sukoba i rješavanje kriza uključujući borbu protiv terorizma. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Pokažite nam brod - ostalo je naša briga (II. dio)

Protubrodski vođeni projektili jedno su od rijetkih područja gdje europska ponuda znatno nadmašuje američku

Dražen MILIĆ

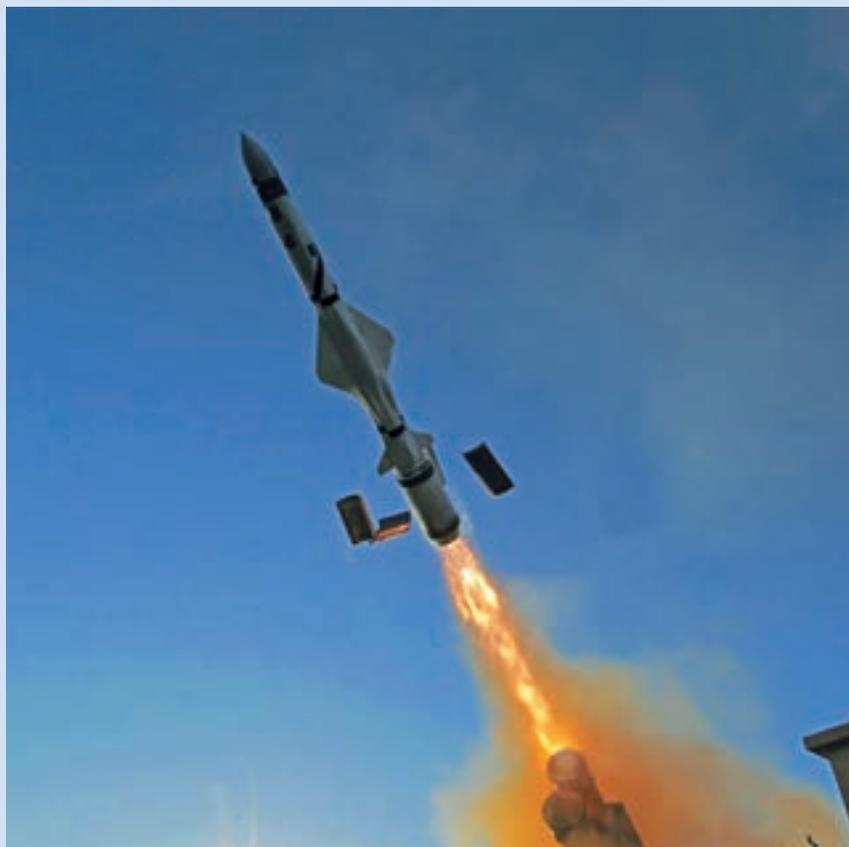
Neposredno nakon II. svjetskog rata, američka ratna mornarica nije pokazivala veliki interes za razvoj protubrodskih vođenih projektila. Bila je to posljedica iskustava u kojima su na pacifičkim prostranstvima pobjedu odnosili avioni smješteni na nosačima, a na sjevernom Atlantiku ratni brodovi srednje veličine (fregate i razarači) specijalizirani za otkrivanje i uništavanje podmornica. Zbog toga je američka ratna mornarica u pedesetim godinama XX. stoljeća forsirala razvoj protupodmorničkih i protuzračnih sustava. O razvoju protubrodskih vođenih projektila nije bilo ni riječi. Zapravo, govorilo se kako bi se protuzračni vođeni projektili (s

poluaktivnim radarskim vođenjem) mogli rabiti i za gađanje brodova.

Nezainteresiranost američke ratne mornarice za razvoj protubrodskih vođenih projektila naglo je prekinuta 21. listopada 1967., kad su četiri sovjetska P-15 Termita (SS-N-2 Styx), ispaljena s raketnog čamca egipatske ratne mornarice, potopila izraelski razarač Eilat. Da bismo bili do kraja precizni, prve studije o mogućnosti razvoja prvog američkog protubrodskog vođenog projektila započele su još 1965. godine, i to prije svega da bi se iskoristile izvozne mogućnosti. Zbog toga je iste godine i tadašnji McDonnell Douglas (danas u sastavu Boeinga) vlastitim sredstvima pokrenuo raz-

voj protubrodskog vođenog projektila. Njegov je prijedlog bio u visokoj fazi razrade kad je u srpnju 1971. dobio ugovor američkog ministarstva obrane o dovršetku razvoja. U svibnju 1973. službeno je objavljeno da je za prvi američki protubrodski vođeni projektil odabran prijedlog McDonnell Douglasa nazvan Harpoon. Od početka su razvijane tri inačice: AGM-84A za zrakoplove, RGM-84A za brodove i UGM-84A za podmornice. Sve tri inačice u operativnu uporabu ušle su 1977. godine. Od tada pa do 2004. Boeing je isporučio više od 7000 Harpoona, a trenutačno je u operativnoj uporabi u više od 30 ratnih mornarica.

Zajednička odlika svih Harpoona namijenjenih protubrodskom djelovanju (u međuvremenu je razvijen i Harpoon namijenjen uništavanju ciljeva na kopnu) jest uporaba aktivnog radarskog sustava za samonavođenje i turboblaznog motora. Originalni AGM-84A imao je masu pri lansiranju od 556 kg i bojnu glavu mase 222 kg. Maksimalni dolet bio mu je 120 km. U međuvremenu je napravljen veći broj različitih inačica, koje su se uglavnom razlikovale po dometu. Tako AGM-84D ima dolet povećan na 220 km. Inačica AGM-84E SLAM namijenjena je uništavanju ciljeva na kopnu i u operativnu je uporabu uvedena 1990. godine. Umjesto radarskog ima infracrveno samonavođenje zajedno s inercijalnom i GPS navigacijom. Iako joj je masa povećana na 628 kg i zadržana bojna glava mase 222 kg, dolet joj je smanjen na 95 km. ■



Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr



Povijest britanskog podmorničarstva - nastanak podmorničarske službe

Početak XX. stoljeća Velika Britanija je dočekala na vrhuncu svoje ekonomsko-kolonijalne moći. Vojnu moć Britanci su temeljili prije svega na izuzetno snažnoj ratnoj mornarici, koja je dotad već gotovo dva stoljeća apsolutni gospodar svjetskih mora. Moć kraljevske mornarice počivala je na brojnosti i kvaliteti njezinih površinskih brodova i ukrcanih topova. No i na tom području britanske tradicionalne dominacije doći će vrijeme za promjene. A njih će uzrokovati malo podvodno plovilo - podmornica

Igor SPICIJARIĆ

“**T**ko dominira na moru, dominira nad svime” - poznata je misao grčkog mislioca i vojnog stratega Temistokla (524.-449. pr. Kr.). Vjerojatno nitko od njegova doba nije uspio tako dobro i temeljito tu misao provesti u djelo kao što je to uspjela Velika Britanija u XVIII. i XIX. stoljeću. Snažna ratna mornarica izborila je gotovo apsolutnu prevlast na svjetskim morima i oceanima te omogućila vlastitoj trgovačkoj mornarici pristup u najudaljenije kutke globusa. Na britanske otoke slijevala se kolonijalna roba sa svih strana svijeta, što je britanskoj ekonomiji omogućilo golemi rast i industrijsku revoluciju. Porazom Napoleona za vrlo dugo razdoblje bio je eliminiran i najveći europski protivnik - Francuska. Bivši kolonijalni divovi, Portugal, Španjolska i Nizozemska, postupno su do početka XX. stoljeća izgubili golemi dio svoje pomorske moći, a nadolazeće sile, Prusija

i carska Rusija, bile su još daleko od stanja u kojem bi mogle predstavljati ozbiljniju prijetnju za Veliku Britaniju. No, ta kolonijalna britanska idila bit će prekinuta gubitkom američkih kolonija i stvaranjem nove sile - SAD, koja će za relativno kratko vrijeme potražiti “svoje mjesto pod suncem” u skladu sa svojom ekonomskom i vojnom moći, ali i ponovnim jačanjem europskih kolonijalnih konkurenata.

Vodenima vojnom doktrinom o snazi vlastite ratne flote, koja je morala biti jača od zajedničkih flotnih snaga druge i treće pomorske sile svijeta, njihova pomorska superiornost činila im se neupitnom. Uljuljkan u snagu svoje mornarice, u moć njezinih topova i snagu oklopa, britanski se Admiralitet nije previše zamario novim brodograđevnim i vojnim trendom - podmorničarstvom, koje se snažno razvijalo na objema atlantskim obalama, u SAD-u i Francuskoj. Štoviše, oho-

lost najviših britanskih vojnih krugova išla je tako daleko da su podmornicu proglašavali “podmuklim, nehumanim i totalno nebritanskim oružjem”, koje može služiti jedino u “piratske svrhe” i čije bi posade trebalo tijekom rata “odmah po uhićenju objesiti na katarke brodskih jarbola”. U sklopu takvih povijesnih zbivanja, može se slobodno reći da je Velika Britanija na prijelomu XIX. u XX. stoljeće bila u velikom tehničkom zaostatku kada je u pitanju razvoj podmornica. SAD i Francuska bili su u priličnoj tehnološkoj prednosti, a velika iskustva na tom području stekli su do tada također Španjolci i Rusi. U tom trenutku pomorske povijesti, Velika Britanija je bila jedina pomorska sila koja nije imala ni začetak podmorničarske flote u sklopu svojih pomorskih snaga. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Homo Volans, rani hrvatski avijatičari 1550.-1925.

Rudolf Fizir

- najveći hrvatski konstruktor zrakoplova

Inženjer Rudolf Fizir konstruirao je za života najmanje osamnaest tipova zrakoplova, a čak je polovica zrakoplova domaće konstrukcije u međuraću nosila Fizirowo ime. Odlike njegovih letjelica jesu jednostavnost, preciznost konstrukcije i ponajviše genijalnost aerodinamike. Posebna su mu ljubav bili školski avioni, hidroavioni i amfibije...

Leonard ELERŠEK

Rudolf je rođen 13. siječnja 1891. u podravskom gradiću Ludbregu, kao drugo od četvero djece Mije i Valentine Fizir. Po završetku osnovne škole u Ludbregu, upisuje se u Obrtnu školu u Zagrebu. Od 1906. ili 1907. upućen je u višu srednju tehničku školu u Bečkom Novom Mjestu, a potom na Tehnički fakultet u Toulouseu u Francuskoj. Godine 1911. ili 1912. napušta Toulouse i odlazi u Wismar u sjevernoj Njemačkoj, na obali Baltika, gdje upisuje aerotehničku inženjersku akademiju. Svoj prvi zrakoplov konstruirao je još kao student 1913., no konstrukcija toga sportskog dvokrilca ostaje u nacrtima. Uskoro je počeo I. svjetski rat, a Fizir, kao daroviti apsolvant, u rujnu 1914. radi u tvornici zrakoplova Fokker u Schwerinu. Godine 1915. polaže završni ispit i stječe diplomu aerotehničkog inženjera. Kada je Anthony Fokker krenuo u izgradnju podružnice svoje tvrtke u Mađarskoj, zadaću uhadovanja proizvodnje u budimpeštanskom MAG-u dobio je mladi Fizir. U Mađarskoj radi od travnja do rujna 1916. Potom se vraća u Njemačku i radi kao konstruktor u tvrtki Hansa und Brandenburg Flugzeugwerken u Brandenburg kraj Berlina. U srpnju je konstruktor u tvrtki Hansa-Lloyd-Werk u istom gradu, a tu je dočekao i sam kraj rata. Nakon poraza Centralnih sila od studenoga



1918. Fizir radi u autoindustriji u tvrtki Steyer Automobilwerke u Settinu, gdje stječe značajna iskustva na motorima s unutarnjim izgaranjem. Godine 1920. vraća se u domovinu i rodni Ludbreg. Uključen je u projekt izgradnje zagrebačke tvornice zrakoplova. Kad taj projekt zbog srbijanskih interesa propada, Fizir je prisiljen potražiti posao u Novom Sadu, središtu zrakoplovstva nove države. Radi u Vazduhoplovnoj komandi (poslije 1. zrakoplovni puk), gdje je, od svibnja iste godine, na dužnosti šefa Vazduho-

plovnog odseka. Fizir svoje zrakoplove gradi u dvorištu obiteljske kuće u Petrovaradinu, o svom trošku i bez razumijevanja vlasti.

Kućni zrakoplovi

Njegova je kućna radionica s vremenom narasla te će dobiti konstrukcijski ured u kojem će uz njega stasati brojni mladi zrakoplovni inženjeri i konstruktori. Tijekom rada u 1. zrakoplovnom puku, od 1921. po nacrtima Rudolfa Fizira rade se sustavne preinake trofejnih vojnih zrakoplova tipa Brandenburg, kojih je izgrađeno više od stotinu. Rezultat pregradnje bio je izvanredan pa se krenulo u serijsku proizvodnju Fizirowih malih Brandenburga kao prvih domaćih zrakoplova. Ukupno je proizvedeno stotinjak lakih školskih dvokrilaca koji su dobili oznaku ŠB-1 (Školski Brandenburg), a prvi je primjerak iz Ikarusa izišao u ožujku 1924. Godinu dana prije, 1923., Fizir u suradnji s Austrijancem Josipom Micklom u Petrovaradinu gradi prototip jedrilice Fizir-Mickl moderne koncepcije. Potom, 1925., gradi prototip zrakoplova Fizir F1 s motorom Maibach od 260 KS. To je bio prvi u potpunosti domaći zrakoplov. Bio je toliko dobre aerodinamike da je u rujnu 1927. odnio prvu nagradu na natjecanju Male Antante i Poljske, i to u kategoriji zrakoplova s motorima iz-

nad 400 KS. Serijski je tih zrakoplova u raznim inačicama proizvedeno više od 50 komada. Proizvedeno je i pet hidroaviona oznake F1M, pokretanih motorom Jupiter od 420 KS, a nalazimo ih i pod imenom Veliki Fizir. U privatnoj radionici u Petrovaradinu 1929. izgrađen je prototip školskog dvosjeda označenog U.N. (Univerzalni Nastavni) s motorom Mercedes D.II snage 120 KS. Pokazao se izvrsnim pa je usvojen kao osnovni školski tip Jugoslavenškoga kraljevskog aerokluba. Proizveden je u nizu serija s raznim motorima u više od 190 primjeraka, a nalazimo ga pod imenom Fizir N (Nastavni), a poslije Fizir FN. Godine 1930. proizveden je u varijanti s plovcima za slijetanje na vodene površine, pod nazivom FN-Hidro, u seriji od pet primjeraka. Do danas je u Tehničkom muzeju u Zagrebu sačuvan samo jedan, koji je obnovljen. Iste godine Rudolf Fizir je konstruirao svoju prvu amfibiju naziva Fizir Vega, s petocilindričnim zvjezdastim motorom Walter-Vega iznenađujuće male snage od 85 KS. To je bio prvi domaći amfibijski zrakoplov u povijesti. Fizir svoje hidroavione i amibije gradi vođen idejom o povezivanju svih jadranskih otoka hidroavionskim linijama te izradi mreže uzletišta na Jadranu.

Na čelu tehničke službe

Na zahtjev VVKJ-a, u Zmaju je krajem 1933. godine izrađen prototip Fiziroma prijelaznog školskog zrakoplova FP-2 (Fizir prijelazni - 2) s motorom snage 420 KS, koji nalazimo i pod imenom Fizir-Stankov. Godine 1933. skupina konstruktora na čelu s Fizirom počinje s izradom projekta školskog zrakoplova PVT za prijelaznu lovačku obuku. Iz nje je razvijena 1938. jednosjedna inačica naziva Rogožarski R-100. Oba su zrakoplova građena u velikim serijama. Potom je Fizir 1935. konstruirao moderni jednomotorni trosjedni monoplan turističke namjene, sa zatvorenom kabinom. Zrakoplov je bio iznimne aerodinamike, a pokretan je motorom Walter 120/135 KS. Iako izvrstan, Fizir FT (turistički) nije doživio serijsku pro-

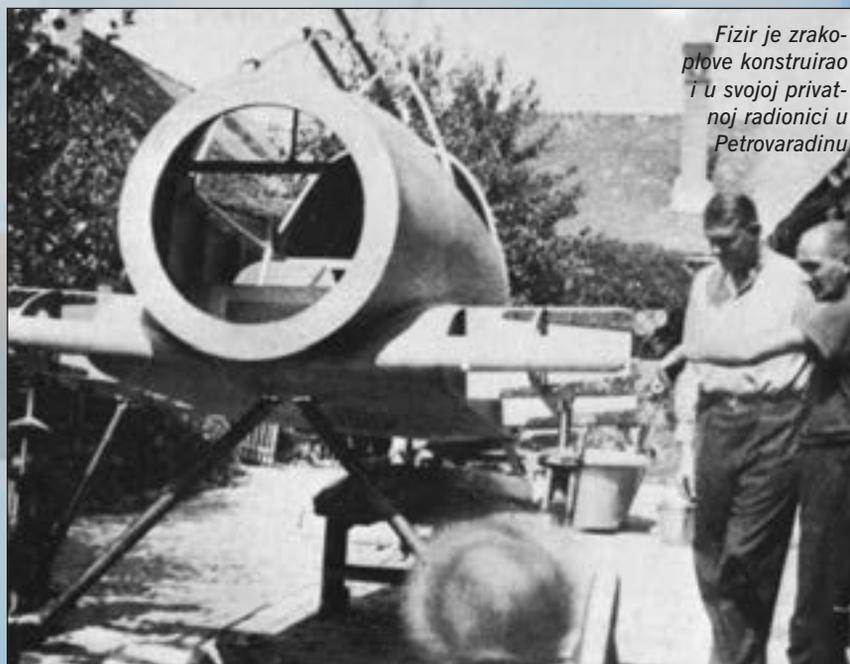
izvodnju zbog nedostatka interesa za tom vrstom letjelica u vremenu nadolazećeg svjetskog sukoba. Do II. svjetskog rata izrađuje i prvi domaći sportski zrakoplov zatvorene kabine, naziva Fizir-I.A.F. U travnju 1936. Fizir napušta radno mjesto šefa Vazduhoplovnog odseka i postaje tehničkim ravnateljem tvornice Ikarus u Zemunu.

Po izbivanju II. svjetskog rata 1941. godine, seli u Zagreb, gdje je primljen u djelatni sastav Vojnog zrakoplovstva NDH s činom potpukovnika. Dana 25. studenoga 1941. postaje glavnikom tehničkog ureda i šefom tehničke službe HRZ-a. Radi na tehničkom ustrajanju i opremanju zrakoplovstva, te pokretanju proizvodnje zrakoplova u Hrvatskoj. Njegovi zrakoplovi FP-2 građeni su

je opet 1952. godine preseljena u Beograd. Iste je godine konstruktor Fizir umirovljen zbog bolesti. No, ni u mirovini nije mirovao. Obavlja posao inspektora građanskog zrakoplovstva, konstruira novi sportski zrakoplov te gradi četverosjednu amfibiju FA-2. Amfibija je, kao i prethodna, imala deplasmanski trup i potisnu elisu, a pokretana je motorom Lycoming od 185 KS. Izgrađena je u Aerotehničkom zavodu Hrvatske 1960. godine, a jedini primjerak je korišten u crikveničkom aeroklubu.

Vodilja hrvatskoj aerotehnici

Rudolf Fizir, najveći i najproduktivniji hrvatski graditelj zrakoplova, umro je 11. studenoga 1960. godine u Zagrebu, od upale pluća. Među-



Fizir je zrakoplove konstruirao i u svojoj privatnoj radionici u Petrovaradinu

u Rumi, a započeta serija završena je tek nakon pada NDH. Tijekom II. svjetskog rata, pri Tehničkom fakultetu u Zagrebu osnovao je Zavod za projektiranje zrakoplova, gdje je predavao gradnju zrakoplova kao izvanredni predavač. Fizir je kraj rata dočeka na dužnosti šefa tehnike u činu pukovnika HRZ-a. Godine 1946. znanstveni je suradnik Instituta za naučna istraživanja u Zagrebu. Potom se zaposlio u Industrijskom projektnom zavodu u Zagrebu. Tu je osnovao vrlo uspješnu tvornicu motorkotača TMZ, koja

narodna zrakoplovna federacija (Fédération Aéronautique Internationale) posmrtno mu iste godine dodjeljuje uglednu prestižnu diplomu Paul Tissandier za ukupan doprinos svjetskom zrakoplovstvu.

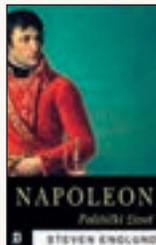
Hrvatska aerotehnika poslije je iznjedrila još nekolicinu istaknutih zrakoplovnih konstruktora, no danas je ta aktivnost u našoj zemlji zamrla. Fiziromi dosezi trebali bi biti vodilja modernoj hrvatskoj aerotehnici, koja se, uz časne iznimke, svela na redovito održavanje isključivo uvoznih letjelica. ■

Steven Englund: *Napoleon - politički život*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2008.

Steven Englund, ugledni američki povjesničar, u ovom djelu dao je bogat prikaz istaknutog vojskovođe i državnika - u potrazi za začuđujućom snagom, osobnošću i političkim značenjem Napoleona Bonaparte, koji je, u samo petnaestak godina, promijenio Europu.

Napoleon je vjerovao da se stvari mogu riješiti ratom, ali ne i da je rat krajnji smisao političkog djelovanja. Imajući to na umu, autor je u ovom djelu, pred osobnim i vojnim, jasnu prednost dao političkim aspektima Napoleonova života te tako došao do potpuno novih i originalnih zaključaka. Knjiga prati Napoleonov dramatični uspon - od djetinjstva na Korzici, preko stjecanja naobrazbe u Francuskoj, velikih vojnih pobjeda i fantastičnih reformi koje je proveo na položaju prvog konzula (1799.-1804.), sve do kontroverznog proglašenja carem te protjerivanja i smrti.

Stručnjaci su ovo djelo proglasili prvom velikom interpretacijom vječne teme Napoleonova dvjestogodišnjeg utjecaja na svjetsku povijest. To je ujedno prva Napoleonova biografija na hrvatskom jeziku. Knjiga se u svjetskim razmjerima smatra najboljom i najiscrpnijom Napoleonovom biografijom do sada te je dobitnica uglednih nagrada poput "J. Russel Major" Američkog povijesnog udruženja (*American Historical Association*) kao najbolja knjiga na području francuske povijesti za 2004. godinu, kao i nagrade za najbolju stranu knjigu zaklade "Napoleón" (*La Fondation Napoléon*).



Mirela MENGES

FILMOTEKA

Zvončica (DVD)

- američki animirani (2008.)
- trajanje: 77 minuta
- produkcija: Walt Disney pictures
- distributer: Continental film & video
- redatelj: Bradley Raymond/Zrinka Matijević Veličan
- glasove posudili: Zvončica (Hana Hegedušić), Ružica (Maja Kovač), Irena (Anja Nigović), Vilinska kraljica (Jelena Miholjević)



Kada je početkom XX. stoljeća engleski pisac James M. Barrie napisao *Petra Pana*, nije ni slutio da će se nepunih stotinu godina poslije čak i o sporednim likovima iz njegove bajke snimati cjelovečernji filmovi. Velika popularnost najprije knjige, a zatim i brojnih filmskih adaptacija (posebice Disneyeva crtića iz 1953. godine), učinila je Petra, Wendy, kapetana Kuku i Zvončicu nezaobilaznim junacima svačijeg odrastanja. U junačkoj družini dječaka koji odbija odrasti otpočetak je posebno mjesto zauzimala sićušna vila Zvončica. Pomoću njezina vilinskog praha Petar i prijatelji mogli su letjeti prema čarobnoj zemlji Nigdjezemskoj. Kada su u Disneyevim studijima odlučili snimiti priču o Zvončici, morali su izmisliti potpuno novu priču: *Zvončica je na vilinskom rođenju pripala cehu majstora: vila s darom za izgradnju i popravak. Svoje glavju Zvončici, kakve je se, uostalom, i sjećamo iz priče o Petru Panu, ne sviđa se uloga koja joj je namijenjena i učinit će sve da postane druga vrsta vile, ona koja može letjeti do Kopna, mjesta gdje žive ljudi. Otkrivanje njezina pravog talenta bit će teško, ali i poučno...*

Bliže nam se Sveti Nikola i Božić, a iz Disneyeve radionice i ove godine stižu darovi za pod bor. Prošli tjedan pojavilo se remasterirano izdanje klasika iz 1950., *Trnoružica*, a ovaj tjedan potpuno nova priča o neprilagođenoj vili u potrazi za vlastitom darovitošću.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Galerija "Zvonimir", Bauerova 33, Zagreb, prikuplja ponude za izložbeni program u 2009. godini. Pozivamo sve djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a da svoje prijedloge za izložbe pošalju na adresu Galerije do 15. studenoga 2008. Sve će prijedloge razmotriti posebna komisija, te najbolje odabrati za realizaciju.

Takoder, podsjećamo sve zainteresirane da će krajem prosinca 2008. biti postavljena skupna izložba likovnih radova na kojoj isključivo pravo izlaganja imaju djelatnici MORH-a i pripadnici OSRH-a. Prijave su još uvijek moguće, a osoba za kontakt je Zrinka Pillauer Marić, tel: 4567-926, fax: 4568-394, e-mail: galerija.zvonimir@morh.hr

Posveta Lateranske bazilike

Bazilika sv. Ivana u Lateranu, nazvana još i Konstantinijana, majka svih crkava grada Rima i čitavoga svijeta, zbog svoje povijesne i teološke važnosti zauzima posebno mjesto u liturgijskoj godini. Proslava posvete ove bazilike najprije ima komemorativni karakter, a zatim i didaktički, tj. u ovoj proslavi dotičemo se crkve kao građevine i Crkve kao zajednice. U njoj slavimo čin u kojem Bog svojom slavom ispunja crkvu kao hram da bi se jedinstvo između Krista i krštenika ostvarilo na osobit način u tom privilegiranom mjestu Božje prisutnosti.

Ova proslava prilika je da se poneka riječ progovori o crkvi i Crkvi. Crkvu kao građevinu vidimo u zemljama zapadnoga svijeta i kršćanske tradicije - ja bih rekao, Bogu hvala - vrlo često. Svaka od tih građevina ima svoju važnost. Kako za ljude koji gravitiraju toj crkvi i pripadaju određenoj zajednici tako i za arhitekturu i kulturu određenoga mjesta, grada ili gradske četvrti. Tornjevi uz crkve ne dominiraju samo svojom veličinom već im je cilj građevnom fizionomijom očitovati jednu uzvišeniju stvarnost i upućivati na nju. Logično bi bilo da iz takve građevine, iz toga znakovitog objekta, izrasta duhovna snaga pripadajućih mu ljudi, čija duhovnost i stil življenja imaju duboke pozitivne odraze na širu sredinu. Teološki je ispravno razmišljati da takva građevina bude u svakom pogledu kohezijski čimbenik, čimbenik jedinstva i zajedništva. Crkva kao građevina, obasjana slavom Božjom i ispunjena Božjom prisutnošću i zbog toga što je Bog zajednica osoba, sama po sebi poziva u zajedništvo; jer je Bog punina u sebi, Crkva poziva na puninu života; jer je Bog ljubav, u njoj se živi i propovijeda ljubav. Ljubav je temeljna odrednica Crkve budući da je izrasla iz Kristove ljubavi. Crkva kao zajednica po svom habitusu morala bi biti zajednica ljubavi. Na takvo što upozoravao je u svoje vrijeme sveti Pavao, a njegove misli najbolje tumači papa Benedikt XVI: "Pavao u poslanici Timoteju izričito Crkvu označava kao narod Božji, a to je doista originalna definicija, sigurno različita od definicije Crkve kao građevine Božje, jer se odnosi na Crkvu ne kao građevinski rezultat, premda božanske inicijative, nego kao na zajedničarsku strukturu toplih međusobnih odnosa obiteljskog obilježja." Sveti otac nas poziva da "sve više i temeljitije shvatimo otajstvo Crkve, a posebice da je ljubimo i odgovorno surađujemo u njezinoj izgradnji".

Crkvu kao građevinu i Crkvu kao narod Božji, kao zajednicu vjernika i kao hram Duha Svetoga, Benedikt XVI. vidi kao zajednicu kojoj su svojstveni "izdvojenost i čistoća", jer je "nadiđen koncept materijalnog prostora u kojem se posebno častila božanska prisutnost", a ta "vrijednost prenesena je na stvarnost žive zajednice vjere". Iz takvoga poimanja Crkve proizlazi njezina snaga. Neka nam svima obilježavanje posvete Lateranske bazilike pomogne u oživotvorenju naše vjere u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu i u učvršćenju naše pripadnosti mjesnoj crkvi.

Žarko RELOTA



5. studenoga 1605.

Neuspjeli atentat na Parlament

Toga je dana u **Domu lordova** engleski kralj **Jakov I.** trebao otvoriti godišnju sjednicu **Parlamenta**. No istog jutra, skriven u podrumu zgrade, otkriven je uljez - izvjesni **Guy Fawkes**. On je uhićen, a podrum temeljito pretražen. Pronađeno je skriveno više od dvije i pol tone baruta. Vlasti su zaključile da su urotnici namjepravali ukloniti Jakova I. i sve zastupnike oba doma Parlamenta kako bi obezglavili anglikansku vjersku struju i vratili u **Englesku** katoličanstvo. U sljedećih nekoliko mjeseci, u ime odmazde, engleske vlasti smaknule su ili zatvorile na tisuće nevinih engleskih katolika. Guy Fawkes je, penjući se na stratište, skočio ustranu, slomio vrat i na mjestu ostao mrtav. U znak sjećanja na **Barutnu zavjeru**, u engleskom narodu ustalio se običaj da se svake godine 5. studenoga obilježava **Dan Guya Fawkesa**. Toga dana, kada se spusti noć, stanovnici diljem **Velike Britanije** pale Fawkesovu lutku, prave vatromet i lože krijesove, obilježavajući njegov neuspješni pokušaj da dignu u zrak Parlament i kralja Jakova I.

8. studenoga 1895.

Röntgen otkrio X zrake

Njemački znanstvenik **Wilhelm Conrad Röntgen** slučajno je došao do epochalnog otkrića **X zraka**, koje su poslije njemu u čast znanstvenici nazvali rendgenskima. Röntgen je nekom zgodom u zamračenoj sobi, eksperimentirajući s jednom vrstom **Hittorfovih** cijevi, primijetio zelenkasto svjetlucanje. Zaključio je da ga izazivaju dotad nepoznate zrake, koje imaju specifičnu osobinu - prolaze kroz većinu materijala i na prikladnim zaslonima ocrtavaju slike unutrašnjosti predmeta i živih organizama. Rendgenske zrake su prirodne zrake, slične svjetlosnima, od kojih se razlikuju duljinom valova i energijom. Stvaraju se u Röntgenovoj cijevi, obično napravljenoj od stakla, u kojoj su dvije elektrode: katoda, vezana za negativni kraj naponskog izvora, i anoda, vezana za pozitivni kraj. Zbog razlike napona među elektrodama, elektroni lete brzinom od 95 do 280 tisuća kilometara u sekundi od katode i udaraju u anodu. Zbog male valne duljine rendgenske zrake prolaze kroz tvari kroz koje svjetlost ne može proći. Zrake prolaze kroz dio tijela koji se snima, pri čemu nastaju sjene: svjetlije od svih mekih tkiva, a tamnije od kostiju i stranih tijela. Leon RIZMAUL



WEB INFO

www.mup.hr



Posljednjih tjedana, rad hrvatske policije je, zbog niza ubojstava koja su se dogodila u **Zagrebu**, pod posebnim povećalom hrvatske javnosti. O svim događajima vezanim za rad **MUP-a** u našim medijima možete pročitati kojekakve proturječne informacije. Ako

ste skloniji službenim izvorima, tada posjetite web stranicu **Ministarstva unutarnjih poslova**.

Za nju možemo reći da svojom kvalitetom daleko nadmašuje prosjek drugih stranica hrvatskih državnih tijela. Razlog tomu nije samo prilično dopadljiv i pregledan dizajn nego i velika informativnost i redovito osvježavanje vijesti i podataka: na dan pisanja ovoga teksta objavljeno je deset novih vijesti i priopćenja! Pronaći možete još svašta, od tjeratica za osumnjičenima za kriminal i zločine, preko raznih zakonskih odredbi vezanih uz unutarnje poslove, pa sve do uputa kako se snaći u administrativnim oceanima kad dižete osobnu iskaznicu, vozačku dozvolu ili putovnicu. Ukratko, na MUP-ovu stranicu možete kliknuti čak i ako ne trebate nikakvu informaciju nego vam je samo do sadno. Vrlo je zanimljiva!

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Michael Schumacher je svoj prvi naslov svjetskog prvaka u Formuli 1 osvojio:

- A 1994. godine
- B 1996. godine
- C 1998. godine



2. Lewis Hamilton postao je ovogodišnji svjetski prvak u **McLarenu** s motorom:

- A Honda
- B Mercedes
- C Porsche

3. Samo jedan vozač osvojio je ukupno četiri svjetska F1 naslova:

- A Jackie Stewart
- B Ayrton Senna
- C Alain Prost



4. Označite bivšeg svjetskog prvaka koji NIJE Brazilac:

- A Emerson Fittipaldi
- B Juan Manuel Fangio
- C Nelson Piquet

5. Broj naslova svjetskog prvaka koji su zajedno osvojili Mika Hakkinen, Nelson Piquet i Damon Hill jest:

- A 4
- B 6
- C 8



Foto: 1a, 2b, 3a, 4b, 5b

5.11 TACTICAL SERIES®

Croatia

www.kroko.hr

KROKO
International



New XPRT BOOTS, page 22

VIKING TACTICS™
gear, packs & cases

TARANI SERIES™
professional knives

NEW XPRT™ BOOTS

TAC SL5 GLOVES



New Sabre Jacket, page 15



MEETS CE CUT RESISTANCE
EN388 LEVEL 5
REQUIREMENTS

New SL5 Gloves, page 31

5.11 
TACTICAL SERIES

WWW.511TACTICAL.COM